

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, péntek, október 28-án.

297. szám.

Az osztrák szem.

Egy levéltöredék olvasható alább. Az osztrák ellenzék egyik kiváló tagja írta a magyar parlamentben ülő barátjának. Nagyon tanulságos levél és szó szerint így hangzik:

„Olvasom, hogy a magyar ellenzék eltanulta az osztrák obstrukció szokásait. Olvasom és nem vagyok meggyőzve. Vagy én vagyok a vak, vagy ti vagytok azok. Mert fejfel mentünk ugyan mi is a falnak, de nem emlékszem legalább, hogy csak egy is azt kiáltotta volna a mi sorainkból:

— Adjátok ki a Badeni fejét és csöndben maradunk!

Ellenkezőleg. Azóta két fejet is kaptunk s a harmadikkal is hamar jönnének elénk, ha ennyivel beérnők. Badeni és Gautsch elmúltak, mint a himlő, csak egy pár ragya maradt a nyomukban. És Thunt, mint egy kalapot, udvariasan leemelné előttünk az udvar, ha cserébe kezesen meghajolnánk kívánsága előtt. De nekünk nem udvariasságok és nem leemelt fejek kellene, a harmadik kormánynak is csak azt dörögjük a fülébe, hogy vonja vissza a nyelvrendeleteket. Igaz, hogy garázdák is vagyunk. De mi a nemzetiségünket féltjük és van rá példa a történelemben, hogy nemzetek még garázdábbak is voltak a veszélyeztetett nyelvekért. Ti is tudnátok róla egy kis mesét mondani.

A magyar obstrukció azonban mit csinál? A kiegyezés bánja? Lehet. Hiszen azért, mert ez a kiegyezés nekünk nem kell, a magyarokat sem kell szükségképpen elragadnia. De a magyar ellenzék nem a kiegyezés

ellen csinálja az obstrukciót, mert máskülönben nem lehetne az a jelszava, hogy „csak a Bánffy fejét adjátok ki, másnak megszavazzuk a kiegyezést!” Neki nem jobb kiegyezés, csak egy másik fej kell. Az osztrák obstrukció pedig ennyiért egy hangos szót se mondott volna. Inkább még a saját fejét is féltette, semhogy a másét követelte volna. De ez még nem minden. Egyéb különbség is van a két obstrukció közt. Az osztrák dühöngött, mert kényszerzubbonyt adtak rá, pedig semmi baja sem volt; a magyar nem tudja, hogy mit csinál és miért dühöng, kényszerzubbonyt pedig még sem adnak rá. Az osztrákot ágyba fektették, mikor láza sem volt, a magyar már delirál s még most is fenjár. Mondom, én sosem fogom megérteni, hogy lehet ezt a két obstrukciót egymáshoz hasonlónak mondani...

A levél többi része nem tartozik ránk. Ez a töredék is csak annyiban, hogy egy frázist szerencsésen leront. Mert eddig azzal hajbókoltak a magyar obstrukciónak, hogy eléri az osztrák mintát, most pedig el kell ismerni, hogy az osztrák obstrukciónak komoly tartalma volt, amivel a magyart vádolni nem szabad. Az osztrák ellenzék obstrukciót és nem alkudott, a magyar ellenzék obstrukciót is alkuszik. Annak prédául dobtak egymásután két miniszterelnököt, csak hogy egy sérelmes rendeletről eltereljék a figyelmét. Ennek a réginél sokkal jobb kiegyezés sem jó a Bánffy-fejénélkül.

S ezt a különbséget jól meglátta az osztrák szem. Azért bántja, ha a két obstrukciót egy napon merik emlegetni.

A távolság azonban megtéveszti mégis az osztrák szem látóképességét. Mert csak a külsőségeket látja meg s a speciális viszonyokat nem veszi észre mögöttük. Nem lehet ugyanis a magyar obstrukció egész táboráról elmondani, hogy nem tudja, mit csinál és miért dühöng. Ez legfőleg a szélsőbalra áll, amint az nyomban ki fog derülni. A hatvanhetes kiegyezés alapján álló ellenzéki pártok már régen kifogytak minden valamirevaló programból és kivált a nemzeti párt épen azért korhadt el az utolsó időkben, mert a szabadelvű pártba olvadástól visszatartja az álszemérem, a leplezetlen személyi harctól pedig az az előkelőség, melyet ez a párt minden időkben affektált. A nemzeti párt tehát minden ürügyet szívesen vesz, ha vele jótékony fátyol mögé rejtheti a személyi harci látszatát. S különböző fátyolok mögül próbálta már az utjában álló fejeket levágni. Csak nyíltan és leplezetlenül soha. A néppárt viszont kevésbé érzi ugyan magát feszélyezve, de a bevalloft személyeskedéstől mégis szeret tartózkodni, mert fölfelé nem akar kevésbé kormányképesnek látszani, mint a nemzeti párt. Így aztán a néppárt is beéri rendesen, ha bujtogató lehet; de a fejvétel munkájába nyíltan nem avatkozik. Ezt mind a két párt a szélsőbalra bizza, amely — az összes parlamentekben példátlanul — egyenesen predesztinálva van arra a szerepre, hogy mások számára káparja ki a gesztenyét. A szélsőbalt tehát semmi sem feszélyezi és személyeskedhetik, amikor akar. Ezzel ugyan

A gyilkos és a tolvaj.

A diszteremben a miniszteri biztos a „Filologiai Iratok” utolsó kötetét olvasta, mi alatt a legfiatalabb tanár a matura eredményét hirdette ki a napok óta tartó lázban elcsigázott ifjaknak. A júliusi nap ömlött be a széles ablakon, a folyosóról behallatszott a pedellus nehéz lépteinek lármája, a keresztülkasul faragott padok alól remegő lábak dobogása vegyült a tanár egyhangú beszédébe s néhány ifjú az abc elejéről, aki már megtudta sorsát, nesztelenül kisetett a diszteremből.

A meszelt oszlopoktól megszakított folyosón megállott a két Hankó Péter.

— Csupa eminens — szólott az egyik.
— Az én testimoniumom is végig eminens — felelte a másik s egymásra néztek mélyszégyen gyűlölettel. Ahogy így szemben állottak, nem hitte volna senki, hogy rokonok, hogy az apáik édes testvérek s hogy a Péter nevet a közös nagyapjuk emlékére viselik. Csak a szegényebb és a gazdagabb, a kövőbb és a soványabb Hankó látszott, akik a késhegyig versenyeznek és nem tudják egymást legyűrni. Ha valamelyik ellankad a versenyében, ha csak egy eminenssel kevesebbet tud felmutatni, a másik talán rokoni szeretettel borult volna a nyakába, hogy vigasztalja, de nyolcz osztályon keresztül eredménytelenül nyargaltak végig s a két Hankó Péter pillanatnyi diadalt sem tudott egymás fölött

aratni. A gazdagabb Hankó-ág sarja sohasem feledkezett meg magáról s családi estélyek idején megszökött hazulról, nehogy a mulatság göze elvegye a kedvét a tanulástól. Viszont a szegényebb Hankó ingyen tanította a legkeményebb fejű iskolatársát, csak hogy a memorizálás alatt ő is megtanulja a leckét s készületlenül ne maradjon, ha az apjának este véletlenül szüksége volna rá. Fáradtan, kimerülve, öregedő gyűlölettel jutottak így el a maturáig, s a hosszú verseny itt sem tudott eldőlni, jöllehet a gazdagabb Hankónak egy kis baja esett s a matézis-vizsgán elhibázott egy számot. A szegényebb Hankónak megállott a lélegzete, a sovány kezei remegni kezdtek, fekete szeme csudálatos tüzzel lobogott, de akkor a tanár latinul megmagyarázta a miniszteri biztosnak, hogy domine Hankónak a kisujjában van a matézis és neveltséges véletlen, hogy azt a számot elvették. A miniszteri biztos talán egy szót sem értett latinul, de annál inkább mosolygott s a gazdagabb Hankó mégis megkapta az eminens.

Szemben állottak egymással a folyosón.

— Ha az én apám estélyeket adna és meginvitálná a matézis-professzort, én tiszta eminens lehetnék, akármilyen bolondságokat írnék össze — epéskedett tehetetlen haraggal a szegényebb Hankó.

— S ha én a historiae professzor újságját hetenkint ingyen korrigálnám, azt se kellene tudnom, hogy hány kereszties háboru

volt, mégis eminens volnék — felelte vissza a gazdagabb.

— Ha a professzor az én nővérembe volna szerelmes...

— A nővéremet hagyd békeben!

— Ország-vilád tudja —

— Mégis megverlek, ha a nyelvedre veszed.

— Megversz? — nevetett gyilkos gúnynyal a szegényebb.

— Röstelleném, hogy ilyen vékony csontokat törjek össze, de megteszem, ha nem hallgatsz...

Jól táplált, vallas, erős alakja fenyegetve nyult ki s égő szemekkel nézett a szegény, vékony Hankó Péterre, aki nem beszélt tovább, de csöndes nevetéssel, megelégedve, újabb harczok tervét szöve és engesztelhetetlenül sietett le a vörös téglalépcsőkön a meleg, napvilágos utcára. A gazdagabb Hankó egy pillanatra megállott, azután lassan ő is hazafelé indult.

Az egyetemi esztendő alatt szóba került, hogy a gazdagabb Hankót megválasztják az egyetemi kör élére. A fiatal embernek egy pillanatra megvillant a szeme, a győzelem mámorára ereszkedett a fejére, de amikor észrevette, hogy jelöltségét a szegényebb rokon teljes erejéből támogatja, gondolkodni kezdett. És a másik percében már észrevette, hogy ostobaságot akart elkövetni. A reprezentálással, szónoklásokkal

nem lesz kevésbé kormányképes. Csak éppen arra ügyelt régebben, hogy az elérhető eredmény abba az útvonalba essék, amelynek legvégén, akármilyen homályosan, de láthatók legyenek a függetlenségi párt céljai. Ezen az áron nem törődött, ha egyelőre másnak kaparja is ki a gesztenyét.

A nemzeti párt és a néppárt tehát ebben a mai obstrukcióban is a régi taktikáját követi. Az obstrukció nevét egy világért nem venné az ajkára, a személyeskedést is csak olyanokra bizza, akikről ismeretes, hogy még a párttól is meglehetősen függetlenek. Apponyi és Horánszky az egyik oldalon, de még Asbóth és Molnár is a másik oldalon eltűntek egyszerre. Ivánka és Rakovszky a vezérek, akiknek nem ez az első párbajuk. Ők verekednek. S ha győznének, a párt győzött; ha megsebesülnek, a pártnak semmi köze hozzá. Ez tehát, láthatja az osztrák kritikus, eléggé tudatos ellenzéki taktika. Azt a gyűlölt fejet ugyanis a pártok különösebb kockázata nélkül is elhozhatja a két kiszabított matador. Csak a szélsőbal mondott le ezuttal a beszámíthatóságról. Mert nála az ember csakugyan nem tudja megérteni, hogy mivel jutna közelebb a céljaihoz, ha már sikerülne is Bánffy Dezsőt megbuktatnia. A nemzeti párt, sőt a néppárt is gondolkozhatik úgy, hogy a szabadelvű párt előbb-utóbb mégis csak kifogy az olyan emberekből, akiket kegyelmes urakká tehet s ha bizonyos manőverektől támogatva, néhány miniszterelnököt elég gyorsan használt el a párt, a végén már nem következhetik más, mint Apponyi vagy esetleg valami még konzervatívabb néppárti korifeus. De a szélsőbal még ilyen távoli reménység sem biztathatja, amikor az önálló vámtérületet csak gépiesen hangoztatja, de különben a Bánffy fejéért mindenki másnak hajlandó a kiegyezést megszavazni. Ez a magyar obstrukció tehát, amely egyet-

len miniszterelnök fejéért nyomban megadja magát, csak a szélsőbal szempontjából tetszik deliriumnak, ellenben a kiegyezés alapján álló pártoknál nagyon is tudatos akció. Csak nem egészen őszinte és csöppet sem bátor. Mert kihasználja a szélsőbal, a mely most Polónyi Géza jóvoltából beszámíthatatlan, és azonfelül nem is bátor az akció, mert úgy fest, mint amikor a gyerekek mosolygó arcot mutatnak a szülőknél, de az asztal alatt dühösen rugdossák egymást. Odalemm talán meglátják a csunya gyerekeskedést. Az nem baj, gondolja a nemzeti és a néppárt. De a királynak mindig a változatlanul komoly és előkelő arcot kell maga előtt látnia.

A kiegyezés alapján álló ellenzéki pártok észretérésében ma nem szabad bizni. Mert ők eszüknel vannak. Nekik nagyon kedves ez az állapot. De a szélsőbal talán mégis fölrázza magát s nem tűri, hogy a nemzeti párt és a néppárt hátulról tolja, Polónyi pedig azonfelül még az orránál fogva is vezesse. Hogy a függetlenségi párt mai konferenciáján még diadalmaskodott a beszámíthatatlanok pártja s egyelőre még hűségesen hagyják magukat innen is, onnan is felhasználni, az szomorú ugyan, de még nem jelenti az utolsó stációt. A függetlenségi pártnak még van gyökere a nemzetben s ezen a gyökereken keresztül meg fogja érezni, hogy mi az ország igazi érdeke . . .

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órákor ülése lesz.

A pénzügyi bizottság ülése. A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán elnöklése alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette az égetett szeszcses folyadékok után járó vámról, a szeszadóról és a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztőnek megadóztatásáról szóló 1898. évi XXIV. törvényzikk módosítása és a szeszitalmérés adó megszüntetése tárgyában beadott javasla-

tot, melyet Hegedűs Sándor, Komjáthy Béla, Farhaky István, Matlekovits Sándor és Toepke államtitkár és Lukács László miniszter felszólalásai után, általánosságban és részleteiben némi módosítással elfogadott.

Uj államtitkár. A király személye körüli minisztérium államtitkárává ő felsége Széchenyi Manó gróf czimzetes követségi tanácsost nevezte ki. Az erre vonatkozó királyi kézirat, mely ma jelent meg, így szól:

A Személyem körüli magyar minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán Széchenyi Manó gróf czimzetes követségi tanácsost, a Személyem körüli magyar minisztériumhoz államtitkárrá ki-nevezem.

Kelt Budapesten, 1898. évi október hó 24-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy, s. k.

Sárvári és felsővidéki Széchenyi Manó gróf, Széchenyi Kálmán és Grünne Karolin grófnő fia, 1858-ban, július 30-án született. 1883-ban ideiglenes attachénak küldték berlini nagykövetségünkhöz. Majd áthelyezték az olasz királyi udvarhoz, ahol 1886-ban kamarás és fizetéstelen követségi attaché lett, egy évvel később pedig a pápai szentszék fizetéses követségi titkárája. 1889-ben Konstantinápolyba került követségi attachénak, 1893-ban rendelkezési állapotba tették, két évvel később pedig Athenbe küldték a követséghez. Itt sem maradt sokáig, mert 1896-ban visszahelyezték Konstantinápolyba. Legutóbb pétervári képviselőtünknél volt czimzetes követségi tanácsos. Széchenyi Manó gróf különben tiszteletbeli lovagja a máltai rendnek.

Három beszéd.

(Az országgyűlésből.)

A szélsőbal nagyon megélt a szegedi népgyűlés feliratát s ez eszébe juttatta Polónyi Gézának, hogy a feliratot talán fel is lehetne olvasatni. Azzal is eltelik egy kis félóráska.

— Alázatosan kérném a felolvasását — fuvólázta szendén az elnök felé.

— Lehetetlen, felelte Szilágyi.

— Lehetetlen-en? — nyújtotta most már a szót Polónyi és szedte elő a hárszabályokat.

Szilágyi hamarabb böngészte ki a paragrafust s megmutatta, hogy az elnök által bemutatott kérvények és feliratok csakugyan

hivatalos és nem hivatalos teendőkkel, párbajokkal és mulatással úgy lekötötte volna magát, hogy a szegényebb Hankó egyszerre föléje kerekedve, mulhatatlanul legyőzi vala. Nem gondolkozott sokáig, megírta korteseinek, hogy lemond a jelöltségről és egy hétre hazautazott. Mire visszajött, a választásoknak vége volt és az ostobaságot csakugyan elkerülte.

Vad elszántsággal vetette magát a tanulásra s nem hiányzott egyetlen előadásról sem. Egy kicsit meghökkent, amikor észrevette, hogy unokatestvére nem jár el az előadásokra s gondolkozni kezdett, hogy milyen csataterv rejlik e mögött. Napról-napról leste, hogy mikor jön el végre ellenfele, de hiába. Már arra gondolt, hogy talán betegség tartóztatja s ha nem is rokon szeretetből, de kíváncsiságból — hogy az ellenség rejtett mozdulatait meglesse — a lakásán akarta felkeresni. Valahol a külvárosban, nagyon szegény mestere emberek hajlékában lakott a szegényebb Hankó, piszkos szobában, mosdatlan emberek között, valóságos kaszárnyában. A szobája ablaka szennyes tüzfalra nézett, amely egyenest a szobába verte az aluról fölszálló gőzt és rothadt levegőt. S ezt az ablakot mégis mindig nyitva kellett tartani, mert a szállásadó asszony mindenféle husos és zöldséges zacskókat lógatott ki a vakudvarra.

A gazdagabb Hankó körülnézett,

Az ágyon, az asztalon, a földön rengeteg sok könyv hevert. Pamlag nem is volt a szobában, csak az egyik oldalon tornyosodott egy uiságokkal letakart egyen-

letes könyvrakás, a melyen szükségből heverészni is lehetett. Az ajtóra egy felöltő volt akasztva s egyéb ruhaneműnek nem is volt nyoma a szobában. Szegényes, szinte nyomorúságos volt az egész otthon s a falak üresen meredtek a látogatóra, csak az ágy fejénél függött valamiarczkép, melyet a homályban első pillanatra nem is lehetett megismerni. Hankó Péter közelebb ment a képhez és egy kicsit elszorult a szíve, mikor azt a régi családí képet ismerte fel, amelyen nagyapja, a két fiával — a gazdag és a szegény Hankóval — volt levéve.

Leült az asztalhoz és egy pillanatra erőt veit rajta a kísértés, hogy elolvassa azt a levelező lapot, amelyen nagybátyja irását ismerte fel. Nem vette a kezébe, csak amugy ülőhelyéből tekintett az írásba. Rövid levél volt, amelyben az öreg Hankó megköszöni a fiának, hogy pénzt küldött neki és a szívére köti, hogy ne dolgozza agyon magát, mert úgyis gyöngé. A gazdagabb Hankó-fiu nagyon furcsán érezte magát. Szinte haragudni szeretett volna az apjára, hogy miért nem segíti a szegényebb öcsését, vagy miért nem szegény ő is, hogy a fiára kellene szorulnia. Egy kis levertséget érzett, mert ellenségének nemcsak ő vele, de gondokkal is kell küzdenie s ilyen körülmények között a győzelem sem volna valami nagyon dicsőséges.

Gunyos mosolylyal, egy kissé halványan nyitott be a szegényebb Hankó-fiu.

— Lám-lám. Meglátogattál, Péter?

— Azt hittem, hogy beteg vagy, mert mert nem látalak az előadásokon.

A szegény sovány legény hangosan nevetett.

— Ohó, az én apám nem küldhet nekem százasokat, én irodában dolgozom és nem járhatok előadásokra.

— S ha majd vizsgázni kell?

— Majd meglátod. Megnézzük az indokszeinkeket. Remélem, hogy nem fogok elpirulni.

— De én nem akarom, hogy a szememre vedhesd a te nehéz sorsodat s azt mondhasd, hogy nekem könnyebb dolgom volt — szólott izgatottan a gazdagabb Hankó.

— Hja, testvér, akkor tedd előbb tönkre az apádat és dolgozzál te is.

— Tudod, Péter, én nem küldhetek pénzt az öregemnek, mint te, mert az bolondság volna.

— Ki mondta azt neked, hogy én . . .

— Ne tüzelj, Péter. Itt van az apád levele. Nem küldhetek, mondom, de azt megtehetem, hogy nem fogadok el tőle pénzt és én is irodába állok.

Hangosan, rekedten nevetett a szegény:

— Gratulálók!

— . . . És diadalmaskodni még sem fogsz fölöttem.

Utána csapott a szegény gunyos nevetése és kergette az íróasztalhoz, ahol megírta apjának a furcsa kívánságot. Ügyvédhez állott be és dolgozott ő is napestig, mintha igazán rászorult volna. És munkában, nélkülözések

„felolvasatlanul“ utasítandók a bizottsághoz. Ebben tehát meg kellett nyugodni, s így az obstrukciót ma mindjárt Okolicsányi Lászlónak kellett folytatnia.

Mialatt ő beszélt, a publikum figyelme három vendégre terelődött. Az első vendég a karzaté volt. Az öreg Perczel Miklós, az egykori péterváradai várparancsnok s a Zrinyi-szabadesapat egyik szervezője látogatott el hosszú idő után a tisztelt Házba, amelynek öreg tagjai sorra mentek fel a galambfejű öreg urhoz. Ugyanakkor lenn a völgyben is vendég jelentkezett: Justh Gyula jött fel megint a fővárosba. Ugy lehet, hogy a veszedelem szólította vissza az önkéntes számkivetésből, mert a hívei ráírtak, hogy nagy csetepaté lesz a mai konferencián. Fölsietett tehát s ahogy megjelent, különösen két ember eljenezte tüntetve: Polónyi és Olay.

— Ezek most csábitják az éljenzésükkel nevetett hozzá Perczel Béni.

Justh azonban inkább a harczosokhoz huzódott s így Olay nemsokára kiállott az utjából. Különbösen is neszét vette, hogy nemesak a karzatnak és a parlamentnek, hanem a folyosónak is jött vendége s úgy érezte, hogy ezt a vendéget talán neki illenék leginkább fogadni.

Ez a harmadik vendég ugyanis (sértésnek ne lássék, hogy a másik kettő mellett kell emlegetni) — Lepsényi páter volt. A számkivetett papocska ma először próbálkozott a folyosón mutatkozni s talán úgy képzelte, hogy az ellenzéki pártok általános ölelkezése közben most már beljebb is merészkedhetik. De a folyosón elfogta a saját pártja és ijedten szólt rá:

— Tüstént menj haza, mert különben vége a fegyverbarátságunk.

... És a szegény Lepsényi megnyult képpel bujt vissza a barlangjába. Még mindig tél van és aludnia muszáj. Mire Olay Lajos keresni kezdte, már sehol sem volt.

Ezalatt Okolicsányi ledarálta a mondókáját és Barabás Béla vette át a szót. Két teljes óráig nem is adta át másnak. Közben pedig egy hahota és két rendreutasítás volt a

nevezetesebb stáció. A hahota akkor tört ki, amikor a szónok ráolvasta a többségre, hogy hasonlatos ama híres Mungohoz, akinek a braziliai operettehős csak annyit mond: „Mungo sirj!“ vagy „Mungo ne vess!“ és Mungó sir, nevet, szavaz, vagy egyebet tesz parancs szerint.

Itt a szélsőbal hahotázva kiáltotta:

— Mungo! Öreg Mungo! Fiatal Mungo!

A két rendreutasítás valamivel később jött. Barabás ugyanis azt állította, hogy Bánffy beállott az osztrák császár miniszterének (ezért járt ki az első intés), aztán rádúplázott, hogy pedig a história szerint Magyarországnak soha sem volt nagyobb ellensége, mint a Habsburg-ház. Ezért kapta a második rendreutasítást.

Ennyi sikerrel Barabás beírte.

Utána Bartha Miklós következett. A kitűnő publicistának már előre örvendett az egész ellenzék és a legudvariasabb figyelmet hozta elébe a többség is. Mert ritkán beszél Bartha s ez a parlament még nem is hallotta a szavát. Csönd volt tehát, szinte ünnepi. Az ember majdnem csudálkozott is, hogy senki sem akarja zavarni, holott kemény szavak futottak már ki a Bartha tollából. De talán épen azt lesték, hogy az eleven szavánál fogják meg.

Bartha pedig egy kicsit csöndes szónok. Elegáns, monoton beszédű.

— Ez a megfordított Apponyi — sutogta a többségen valaki és nyilván arra gondolt, hogy Bartha akkor tetszik szürkének, amikor hallgatják, holott Apponyi Albert olvasva veszít.

De jöttek a képek és a fordulatok. A Bartha nagy erősségei, amikor ir. Mohón leste őket az egész képviselőház. De egy kis család itt se maradt el. Ismerősök voltak ugyanis, a képek és a fordulatok is. Az ő meséje a szerencsétlen kezű emberről már meg volt egyik cikkében. A rab is egy vezércikkéből látogatott fel újra; az a rab ugyanis, aki úgy él a szabadságával, hogy vissza akar menni a börtönébe. És a többi kép, meg minden törvénytárgyalata — mind, mind el volt már egyszer helyezve valami régi írásában.

S ahogy az ellenzék mégis tapsolt nekik, a fanatikus Werner a jobboldalon elszólt magát:

— Ugy látszik, az ellenzék nem szokta olvasni a Bartha cikkeit, mert ezeket a képeket most hallja először.

S egy csöpp igazság van ebben a maliciában. Mert finom volt Bartha, előkelő és mérsékelt, de ujat nem mondott egyszer sem. Az egyetlen meglepő az volt a beszédében, amit a végire hagyott: a határozati javaslata. Hogy a Ház csak december tizenötödikén kezdje tárgyalni az indennit, Miért akkor? S miért csak akkor? Ezt épen Bartha Miklós tudta volna nagyon elmésen megírni — de az elmondásával adós maradt.

Hanem azért nem akarjuk eltagadni, hogy husz napos obstrukcióba talán már meg is alkudnánk, ha csupa ilyen beszédből tudná az ellenzék megcsinálni...

A képviselőház ülése.

Az elnök bemutatja a szegedi népgyűlés feliratát az önálló vármegye területén.

— Eljen! — hangzik az ellenzéken.

— Alázatosan kérem felolvasását, fordul Polónyi Géza az elnökhöz.

— Lehetetlen, mondja az elnök és idézi a házszabályt, mely a felolvasást nem engedi meg. Következik tehát a napirend.

(A napirend-vita.)

Okolicsányi László hosszabban fejti ki, hogy az ellenzék jogos bizalmatlanságból tagadja meg a kormánytól a napirendet.

Barabás Béla szerint Bánffy annyira elkötelezte magát Bécsben a kiegyezési dolgokban, hogy azokat s nagy nemzeti érdekeket, amelyek csorbulása a nemzeti állam veszélyt jelentik, nem védelmezheti és nem ápolhatja. És nem is akarja Bánffy báró a nemzeti érdekek ápolását. Lehet-e nemzeti érdekeket védeni úgy, hogy a nagyokat és erősöket, a tevékeny hazafiakat leszorítja a nemzeti munkásság teréről, hogy körülvegye magát szolgálatkés törpékkel, akik közt olyanok is vannak, akik hülyeségi bizonyítvánnyal, a munka nem bírás kegyajándékával, a nyugdíjjal jöttek a Házba. Ez a többség észébe juttatja a Don Januário operettet. E braziliai nemesnek van egy szolgálója: Mungo. A nemes rászól: Mungo ne vess. Mungo sirj, Mungo könnyez, Mungo helyeselj, szavazz és Mungo nevetett, sirt, könyezett és szavazott! (Zajos derűtség a szélsőbalon.) Mungo azonban hasztalan sirt, nevetett parancsszóra, fölcserélték friss Mungoval. Vigyázzanak, tisztelt urak,

között, folytonos versenyében éltek azontul egymás mellett, a gazdag izgatottan, a szegény gunyosan nevetve. Mig az utolsó vizsgálatot le nem tették, ahol megint nem tudtak diadalmaskodni egymáson...

A szabad királyi város ügyvédi kamarája szinte zavarba jött, amikor egyszerre két Hankó Pétert kellett a lajstromba fölvennie. Mert a versenyében és gyűlötségben úgy összenőttek, mint szeretetben a testvérek. Naponként találkoztak, egymást folytonosan megítélve és ellenőrizve, izgatottan és nevetve nőttek bele az ügyvédkedésbe. A társaságban sem kerülték el egymást s nemsokára az egész város ismerte az összetartó ellenségeket, a versenyző rokonokat. Az egyik a föllépésével, a másik a furfangos találékonyságával hódított, az egyik a szívetket, a másik a fejeket nyerte meg. S a harmadik esztendő végén nem lehetett volna eltagadni, hogy a szép Hankó csak az apai vagyonnal van már tulsúlyban a furfangos Hankó fölött. Már a gazdagságban is versenyeztek.

— Péter! Azt mondják, hogy Nyuzó Péter vagy, — szolt ártatlan arcczal a szép Hankó.

— Péter! Azt mondják, hogy Szoknya Péter vagy, — felelte épen olyan ártatlan arcczal a furfangos Hankó.

— Javulj meg, Péter!

— Szállj magadba, Péter!

... A javulás váratott magára. Egész férfias szépségében haladt tovább az egyik, egész okos körültekintésével bocsátotta

gyökereit mélyebbre és mélyebbre a másik. S mig az egyiket a sok rózsá, amelybe akadt, töviseivel megakasztotta, diadalmasan lombosodott a másik, magába szíva a legkövérébb, legtáplálóbb nedveket. Az egyikre a szépségeért, a másikra a vagyonáért és az okosságáért vadásztak s ők egymással találkoztak, újból és újból összemérték a fegyvereiket.

— Péter! Az a sok falánk asszony megész, ha magadnak nem veszel feleséget, aki megvédjen — gunyolódott az egyik.

— Péter! Az a sok összeharcsolt vagyon megöl, ha feleséget nem találsz, aki el tudja költeni — felelte a másik.

S mindegyik várt a házassággal, hogy a másik le ne főzhessen. A véletlen pedig úgy akarta, hogy a szépnek kelljen előbb beleharapnia. Nyár idején, amikor ellenségével együtt fürdőre utaztak, megismerkedett egy külföldi nábob leányával, akinek már volt vőlegénye. A leány azonban szívesen látta őt, amit viszont a vőlegény nem látott szívesen. Ebből, a szokásos formában, páros háboru támadt s a szép Hankó golyója olyan bolondul ropult a vőlegény szívének, hogy megölte. Az már azután tisztán matematikai formula volt, hogy az agyonlőtt vőlegény helyébe a szenzáció elmúltával a megfelelő értékű új vőlegényt állították. S a szép Hankó este fölkeresvén ellenségét, szerető kímélettel szolt hozzá:

— Péter! Elveszek néhány milliót...

Ez nagy csapás volt s a kevésbé sze-

rencsés Hankó hazautazott, hogy az irodájába zárkozva, gondolja ki a szükséges sakkhuzást. Keserves napok voltak, mialatt be kellett látnia, hogy a nábobok nem lógnak a levegőben s az ő sovány, vértelen arczával még a szabadon sétáló nábobok leányait sem tudja meghódítani. A régi gunyos nevetésével ugyan keserítette a boldog férjét, hogy átlag az emberiség többsége nem a kellemes arczával szokta a milliókat szerezni, de ha egyedül volt, megvallotta magának, hogy a győzelmi díjat egy kis inkorrekttség árán is érdemes elérni. S napról-napra hiába törte a fejét; abban kellett megnyugodnia, hogy a babért, mely a másiknak a fejére esett, neki levelenkint kell megszereznie.

És csodás erővel, kegyetlen hidegséggel, a szörnyek ezer szemével dolgozott, számított, lesett. Kiejtett az életéből mindent, ami csak pillanatra is megakaszthatta volna, nem figyelt tavaszra, elfordult a szerelemtől és mialatt csodás erővel, kegyetlen hidegséggel, a szörnyek ezer szemével dolgozott, számított, lesett: évről-évre kötögette azokat a leveleket, amelyekből olyan hatalmas káprázató babér kerül.

A csiga utólerkte a nyulat. Egy kissé megderesedett bele a haja, de utólerkte s a két Hankó Péter megint együtt volt. Félelmesen gazdag volt már mind a kettő s a csuz sem kímélte meg egyiküket sem. Mikor a nap melegebben kezdett sütni, mind a ketten utrakeltek, hogy gyógyító vizekben kereszenek üdülést. Fejedelmi borraalót adtak a

önökre is ez a sors vár s hiába fognak üresen maradt zsebükre ütni.

Vádolja a kormányt azzal, hogy folyton paktál a nemzetiségekkel és azokat nem a hazához csatolja, hanem saját hatalmának szekeréhez... Kossuth a nemzet nagysága előtt borult le, önök, tuloldali urak, micsoda törpeség előtt alázkodnak meg! Mondják meg, tisztelt urak, miben, mennyire számíthatna önökre a haza vészben, viharban, véres küzdelemben? Az ellenzéknek szent kötelessége ezt a rosszindulatú, jóra képtelen kormányt lehetlenné tenni, (Éljenzés.) annál is inkább, mert a kormány szeszegést követett el az 1898. I. törvényekkel szemben; ronggyá tépte ezt a törvényt, amelyet királyi eskü szentesített. Idézi a tavalyi vitából az Apponyi és Bánffy báró beszédeit s ezt a konkluziót vonta le: Bánffy báró szavát nem tartó miniszter! Módosítást kíván benyújtani, amelyben annak elhatározását kéri, hogy amennyiben a többség elfogadná az Orley- vagy Gajary-féle módosításokat, az indemnitás tárgyalásába ne bocsátkozzék addig a Ház, amíg azzal a javaslattal nem végez, amely a fogyasztási adók bérletétől elesett községek kártalanításáról szól, ezért a pénzügyi bizottság már most megsürgendő a javaslat letárgyalására. Mielőtt ezt megokolná, azt bizonyítja, hogy Bánffy felelte azt, hogy ő a magyar király miniszterelnöke s a kiegyezési ügyben beállott az osztrák császár miniszterévé.

Szilágyi Dezső: Igy behozni a vitába a fejedelmet nem szabad.

Barabás Béla: Pedig tudhatná Bánffy a történelemből, hogy Magyarországnak soha nagyobb ellensége nem volt, mint a Habsburg-ház! (Zaj.)

Szilágyi Dezső: Figyelmeztetem a képviselő urat a kellő tekintetekre! Történelmi tanulságokat lehet levonni, de ennek meg van a maga formája.

Barabás Béla: Most egy alkotmányos, szerett király ül trónunkon. Most van tehát alkalomunk megközelítenünk a király szívével s berendezkednünk minden részen az önálló és boldog nemzeti életre. Ehelyett a mostani kormányzat utján eljut Magyarországot Ausztria bekebelezett tartományai közé. A parlamentarizmus védelmének örve alatt a tuloldali urak el akarják yesztegetni nemcsak a nemzeti jogokat, de a nemzet anyagi javait is. Természetes, hogy erre az ellenzéknek nem lehet más üzenete, mint ez: vegyék tudomásul, hogy az indemnitást nem kapják meg!

Az elnök öt perczre felfüggeszti az ülést.

(A szünet után.)

Bartha Miklós a szerencsétlen kezű iparoshoz hasonlította Bánffyt, akinek kezébe minden rosszá válik. Készen vannak a kiegyezés és a költségvetés javaslatai, amelyek sürgősek s a kormány három hónappal az év lejártá előtt az indemnitás javaslatával jött a Ház elé. Ez szerencsétlen taktika, mert nyilvánvaló, hogy ha a kormány a nemzet érdekeinek megfelelő gazdasági

konduktornak s külön elsőosztályu kupét adott a két csuzos nábobnak.

Becsukták a kupé ajtaját és vastag perzsaszőnyegekbe temetkeztek.

— Péter! Te agyondolgoztad magad — szól az egyik, aki még most is szebb volt.

— Péter! Te is rossz versenyparipa volnál már — felelte a másik, aki még mindig szeretett gunyosan nevetni. Jobban elhelyezkedtek s készültek az éjszakai nyugalomra. A folyosón helyet nem kapott utasok beszélgettek. A gőzös zakatolásából alig hallatszott ki a szavuk s az álmos nábobok csak néha hallották szakadozott nevetésüket. Egyszer, amikor a vonat állott, valaki éppen a csukott kupé előtt megszólalt:

— Ki van odabenn?

— Hankó Péter — felelte egy hang.

— Melyik? A gyilkos?

— A gyilkos is, meg a tolvaj is...

A két Hankó Péter hirtelen felült és szembenézett egymással. A szemük, a nézésük, az egész arcuk elárulta, hogy ebben a pillanatban arra a párbajra gondolnak, amelyben valakit meg kellett ölni — és arra az életre, amelyben olyan kegyetlenül kellett fosztogatni, csak hogy a milliókat megszeressék. Gyilkos és tolvaj. S egy hosszú élet eredménye egy vagyon, amelyvel a beteg testet kell gyógyítani és egy cím, amelyet a gyógyító vizek sem tudnak róluk lemosni.

— Hallottad? — szól halkan a „gyilkos.”

— Hallottad? — felelte halkan a „tolvaj.”

Azután befordultak a szőnyegekbe és versenyestek az — alvásban...

rendezkedést akart érvényesíteni: az indemnitás egy nap alatt keresztül megy, míg így, egy ismétletlen kiegyezési törekvés előtt, nagy harcokat idézett a maga fejére. Bizonyítja, hogy az indemnitás bizalmi kérdés. Megérdemli-e ezt a bizalmat a kormány? Mellőzve a belügyi sérelmeket, tisztán a törvény dispozicióival foglalkozik. A 67-iki kiegyezésnek kétféle fővonalkozása van: a politikai, amely a pragmatika szankciójából folyik s a gazdasági, amely ebből nem folyik, ezt megmondja az 58. szakasz, amely kihirdeti Magyarország gazdasági önállóságát s a gazdasági kötés módját a legapróbb részletekig körülírja és megszabja a 68. szakasz. Az ellenzék két oldala közt ép a 68. szakasznak érvényesítése tekintetében van kontroverzia. Az önálló rendelkezés kizárja a vámszövetséget s a vámszövetség az önálló rendelkezést.

Ezután törvényből czitálja, hogy vagy vanközös vámterület s akkor nincs önállóság vagy van önállóság. és nincs közös vámterület. (Tetszés.) Deák Ferencz 1848. előtt, 1848-ban, 1861-ban a perszonális unió híve volt s csak 1868-ban, alkudozások során állott reá a real unió álláspontjára de akkor is utat nyitott a perszonális unió felé való törekvések számára, mert hiszen a kiegyezéshez súlyos föltételeket szabott, ilyenek: az osztrák és magyar alkotmányosság kikötése, a nemzet anyagi érdekei fölött való teljes jog proklamálása. Az önálló jog nem lehet jog arra, hogy lemondjunk magunkról és javainkról. Csak a rab okoskodása mondhat ellenkezőt. A rabnak mondja a börtönőr:

— Szabad vagy.

— Ha szabad vagyok: akkor az is szabadságomhoz tartozik, hogy itt maradhassak a börtönben

Ha a vámszövetség nem sikerül: törvény szerint semmi más nem következhetik, csak a külön vámterület. Az 1898. I. törvényezik csak halasztást adott a kormánynak és csak oly ideig, hogy még mindig elég idő maradjon ez évben a külön területen való berendezkedésre. Bizonyítja, hogy a kiegyezés már nem sikerülhet, mert a tartalomra és föltételekre nézve az osztrák és magyar kormány nincsenek megegyezésben. Ha Bánffy erről hallgat, ez azt teszi: hogy egy erőszakos ember letiporja a parlament méltóságát. Mi a parlament méltóságát a porból föl akarjuk emelni! (Taps.) Mi a Házat föl akarjuk szabadítani egy önkényes szolgátság megalázottságából. Bánffy az ellenzékét ellenségének nevezi, mi Bánffyt nem hirdetjük az ország ellenségének! Pulszky azt mondta Ausztriáról, hogy az nekünk ellenségünk. Igaz, közel négyszáz év tesz erről bizonyosságot. A kiegyezési kérdés tényei még inkább bizonyítják ezt. A golyóbisokra épült Ausztria fölhömlőben, szakadozóban van. Ausztria ma csak diplomáciai jegyzőkönyvi fogalom, Ausztria nincs se Galicziában, se Csehországban, se Tirolban. Osztrák hazafiság nincs sehol! Csak tartományi hazafiság. De mégis van Ausztria abban az érzelmi egységben, amely gyűlölet Magyarországot ellen. Pulszkynek hát igaza van: Ausztria csakugyan ellenségünk. De ha így van: okos dolog-e szoros gazdasági szövetséget kötni? Közös gazdasági vérkeringésre szövetkezni vele? Bécs város tanácsában hivatalosan fejlesztik a magyar ellen való gyűlöletet. Vajjon hálával és szeretettel viseltetünk mi Ausztria iránt? Mire való hát a szövetség? És van-e Ausztria és Magyarország közt érdekazonosság? Az érdekazonosság kölcsönös erőnyújtást és támasztékadást föltételez. Ez erőt és támasztékot még soha e Házban nem mérték meg. Se Ausztria, se Magyarország nem akarja valóban ezt a szövetséget. De kívánja-e a nagy hatalmi állás? 1868-ban kötöttük az első szövetséget a kibékülés és fölszabadulás örömrivalgásai közt, a második és harmadik szövetségkötés igen-igen nehezen ment, ez a negyedik pedig sehogy sem akar menni s Ausztria népei közt rombolást eredményezett. Az egyezség kísérletei azelőtt csak czigányvásár voltak, ma európai látványosság. Ezt kívánja a monarchia nagy hatalmi állása? Ezt csak az a gondolat kívánja, hogy nemzetek és népek gyöngítsék és fölfalják egymást. Ne merjük azt mondani, hogy a gazdasági önállóság megölné bennünket: hiszen a terhek viselésében mindig önállóak voltunk, Ausztria soha sem izzadta ki a magyar budgethez szükséges pénzt! Belgiumot, Hollandiát, Portugáliát megöli a gazdasági önállóság? Vagy Svájcot vagy Romániát? Annak az osztrák nyilatkozatnak, hogy Magyarország Ausztria kitarthatja. Bánffy igazságot adott, amikor azt hirdette, hogy Magyarország tönkremenne az önálló vámterületen. Miért csináltunk vasutakat, kikötőt Finnében, Vaskapu szabályozást? Azért talán, hogy ezek erejét ne használjuk föl a magunk javára? Egy nyers erőre támaszkodó kormány kedveért nem áldozza föl a haza jövődjét s indványozza, hogy az indemnitás tárgyalását december 15-ikére tűzzék ki. (Zajos tetszés.)

A vitát holnap folytatják.

Az obstrukció folytatódik.

(A függetlenségi párt értekezlete.)

A Kossuth-párt mai értekezlete elé parlamenti körökben feszült érdeklődéssel tekintettek. Elterjedt hírek szerint ugyanis a párt körében akadtak egyes tekintélyes képviselők, kik az ellenzék mostani akcióját nem tartották jogosultnak és ezért határozott állásfoglalást kívántak provokálni a parlament méltóságával össze nem egyeztethető obstrukcióval szemben. A harc hívei ezért a mai értekezletre minden erőt összegyűjtöttek és összeboreztorzták a pártnak a fővárostól távol levő tagjait is, hogy minél tömörebb sorokban vonulhassanak fel. Ezeknek táborában nagy lelkesedést kellett, hogy Justh Gyula, ki eddig távol maradt a fővárostól, ma megjelent és már a Ház folyosóján is kitartásra buzdította a harc embereit. Ily körülmények között a mai értekezletet kritikusknak tekintették, mert esetleges pártváltság bekövetkezése sem volt kizárva. Az értekezlet lefolyása azonban váratlanul sima volt. A harci párt kerekedett tulsulyra és ezzel szemben a másik fél az obstrukcióra szánta magát. Csak Olay Lajos fejezte ki agodalmaikat az obstrukció ellen, de vele szemben a párt tulnyomó többsége a harc folytatását határozta el abban a dononai határozatban, hogy „a változatlan helyzettel szemben újabb határozathozatal szükségese felesleges.”

Magáról az értekezletről a következőket jelenti tudósítónk:

A függetlenségi és 48-as pártnak ma este hat órakor tartott értekezletén megjelentek: Kossuth Ferencz, Komjáthy Béla, Györy Elek, Lakatos Miklós, Leszkai Gyula, Sturmman György, Justh Gyula, Balogh László, Putnoki Mór, Tóth János, Illyés Bálint, Olay Lajos, Lukács Gyula, Marjay Péter, Polczner Jenő, Barta Ödön, Brázay Kálmán, Gräfl Andor, Kubik Béla, Antal Pál, Pichler Győző, Thaly Kálmán, Thaly Ferencz, Kállai Lipót, Kiss Albert, Benyovszky Sándor gróf, Fáy István, Papp Elek, Mezössy Béla, Barabás Béla.

Egy csomó folyó-ügy elintézése után, amelyről alább teszünk említést, Kossuth Ferencz a politikai helyzetről tett jelentést a pártnak, emlékeztetve hozva a párt által előbb hozott két határozatot, mely szerint minden törvényes eszközzel küzd a jelenlegi kormány ellen, majd azt a határozatot, hogy az indemnitás és annak napirendre tűzése ellen mozgalmat indít. A pártnak ezen két határozata óta a politikai helyzet mit sem változott. A kormány még mindig tájékoztatlanul hagyta az országgyűlést és ezért felmerül a kérdés, mily lépéseket tegyen a párt most.

Györy Elek teljesen jogosultnak ismeri el az ellenzék küzdelmét. Az ellenzék magatartása a kormány eljárása folytán minden tekintetben indokolt. A vitának eddigi eredményei buzdítanak a küzdelem folytatására. Újabb határozathozatal, vagy a korábbi határozatok megváltoztatása felesleges.

Olay Lajos nem osztja ezt a véleményt. Ő a mostani körülmények között az obstrukciót nem tartja helyesnek és czélszerűnek. Különösen nem helyesli a tegnapielőtti zárt ülésen történtekhez hasonló jelenetek provokálását. Ő ilyenekkel szemben határozottan állást kíván foglalni.

Justh Gyula tiltakozik az ellen, hogy a párt korábbi határozatainak megváltoztatására hangulatot csináljanak. A párt minden egyes tagjának kötelessége a küzdelemben töle telhetőleg részt venni. Arra nem kényszeríthető senki, hogy aktív szerepléssel is részt vegyen a küzdelemben, de az ellen állást foglalni ellenkezik a párt iránt tartozó hűszoval. Ha Olay Lajos nem kíván részt venni a mozgalomban, abban nem fogja őt senki sem megakadályozni, de a pártot magatartásában ez nem fogja eltántorítani. A küzdelem folytatását ajánlja.

Kiss Albert is osztja Justh Gyula felfogását. Mire az elnök kimondotta az értekezlet határozatát:

„Mint hogy a politikai helyzet nem változott, újabb határozathozatalának szükségét a párt nem látja.”

Az értekezlet elején a párt tudomásul vette Vertán Endre dr. tordai ügyvédnek a párthoz intézett leveléből, hogy a Gyéresen elhalt Szentgyörgyi József 48-as honvédnek hagyatékával, mely nem készpénzből, hanem okmányokból és iratokból áll, ennek végrendelete értelmében, a párt rendelkezhetik. Ezután felolvasták a marosvásárhelyi függetlenségi polgároknak levelét, melyben az okt. 31-én tartandó képviselő-választásra jelöket kérnek. A párt az ezirányban teendő intézkedéssel az elnökséget bízta meg. November 1-én, halottak napján, az eddigi szokáshoz híven, az idén is megemlékezik halottjairól, amennyiben a párt testületileg kossorut helyez Kossuth Lajos, Irányi Dániel és Helfy Ignác sírjaira. Kossuth Lajos sírjánál Illyés Bálint, Irányi és Helfy sírjánál Lukács Gyula fog beszédet mondani.

KÜLFÖLD.

A bolgár trónbeszéd. Szófiából táviratozzák: A szobranjét ma nyitották meg. A trónbeszédben hangsúlyozza a fejedelem, hogy az ország ebben az évben teljes nyugalommal élvezett. A vidéki városokban nyugodtan folyt képviselőválasztások bizonyítják, hogy a polgárok mennyire igyekeznek jogukat az új választási törvény értelmében gyakorolni. Azután konstatálja a trónbeszéd, hogy az ország közgazdasági állapota a kedvezőtlen termés után javult. A költségvetési előirányzat a bevételek és kiadások teljes egyensúlyát mutatja, anélkül, hogy újabb adókat vagy újabb terheket kellett volna a népre róni. A kormány gondoskodása és törekvése a nemzeti ipar és kereskedelem emelésére és számos, lehetőleg jó forgalmi ut létesítésére irányult. A vasúti és kikötői munkákat is folytatják és újabb e fajta munkákhoz is látnak. A fejedelem konstatálja azután, hogy a kormány a szuverén udvarral és a többi állammal az eddigi jó és barátságos viszonyt fentartja és ápolja. Az orosz csárnak Bulgária és a fejedelmi család iránt tanúsított nagy jóindulata kötelességévé tette, hogy a bolgár trónörököszt az orosz csárnak és császárnak bemutatassa. Az a szíves fogadtatás, amelyben a fejedelmi család részesült, hálával töltötte el szívét és azért a trónról hirdeti ki, hogy boldognak vallja magát és meg van róla győződve, hogy ebben a hálás érzelmben osztoznak a bolgár nép és képviselői is. Az a barátság, amely Bulgáriát Montenegróval összefűzi, valamint a személyes rokonszenv értékes kapcsolata a fejedelmet arra indították, hogy meglátogassa a vitéz montenegrói nép uralkodóját. Annak a meleg fogadtatásnak az emlékét, amelyben Montenegró részesítette őt, eltörölhetetlenül meg fogja őrizni. Végül a trónbeszéd jelzi, hogy elő fogják terjeszteni a költségvetést, továbbá törvényjavaslatokat fognak benyújtani a bíróságok szervezete, a számtartás szervezete, a közmunka-ügyek, az ipari oktatás, az általános vámtarifa tárgyában.

Az osztrák képviselőházból.

(Távirati tudósítás.)

A képviselőház mai ülésén Ruber igazságügyminiszter válaszol Lecher képviselőnek és társainak az osztrák fegyvergyár-részvénytársaság ügyében hozott intézett interpellációjára. Kijelenti, hogy az elővizsgálatot nem szüntették be. Az eddigi vizsgálat eredményét nincs joga nyilvánosságra hozni, de mindenesetre helytelen az egész társaságot állandóan gyanúsítani és diskreditálni. Az államügyészség beavatkozása a bünvádi eljárás alapján történt, amely az ügyészségnek kötelességévé teszi, hogy ha büntetendő cselekmények híreiről értesül, keresse a hír forrását és amennyire lehet, győződjék meg annak alapos vagy alaptalan voltáról.

Lechernek azt az indítványát, hogy a miniszter válasza felett kezdjék meg a vitát, a Ház elvetette.

Szintugy elvetették Kienmann képviselőnek azt az indítványát, hogy az örlési forgalom tárgyában a legutóbbi ülésen adott miniszteri választegyék vita tárgyává. (Felkiáltások halálról: Agráriusok! Jobbról: Obstrukció!)

Wolf panaszt emel az állami törvényszék tagjainak és a birodalmi törvényszék egyik pót-

tagjának választása tárgyában és indítványozza, hogy az ülést két órára szakítsák meg és ejtsék meg a választásokat névszerinti szavazással.

Az **elnök** kijelenti, hogy ez az indítvány a házszabályokkal ellenkezik. (Wolf hevesen közbeszólt. Az egész ház megbotránkozik rajta.)

Wolf szemtelenségnek nevezi az elnök eljárását és a szavazólapokat tartalmazó kosarat a földhöz vágja. (Élénk megbotránkozás minden oldalról.)

A Ház azután áttér a napirendre és folytatja a miniszterelnöknek a bécsi pestis-veszedelem ügyében adott válaszában tárgyalását. Erről lapunk más helyén írunk, ott, ahol a pestis-veszedelemről tudósítunk.

(Szakadás a német ellenzéken.)

A kiegyezési bizottság tegnapi szavazásánál az alkotmányhü nagybirtokosság képviselői a Mauthner-csoporttal Gross napirendretérési indítványa ellen szavaztak. Ennek következtében, mint a lapok jelentik, néhány német-néppárti képviselő felszólította pártja elnökségét, hogy klubértekezletet hívjon össze, amelyben a német néppárt elnökségének a közös pártelnök-konferenciából való kilépését mondják ki.

Ez ülésben a német néppárt, radikális tagjainak kezdeményezésére, elhatározta, hogy kilép a német ellenzéki klubelnök-konferenciájából. A keresztény szocialisták nézete szerint ez a lépés azt eredményezte, hogy az ugynevezett „Deutsche Gemeinbürgerschaft” megszűnt.

A revízió.

(Távirati tudósítások.)

Ma kezdte meg a semmitőszék a Dreyfuspör revíziójának tárgyalását.

Délig a törvénykezési palota előtt nem mutatkoztak tüntetők. Az utcái forgalom olyan, mint rendesen. A palota rácsait hatósági parancsra elzárták. Délfelé néhány kiváncsi csoport verődött össze, de ezeket a rendőrök eltávolították.

Benn a teremben a tárgyalás nyilvános. A terem azonban oly kicsi, hogy alig fér bele ötven ember. Jelen vannak Drumond, Millevoye és La Vie is, továbbá Dreyfusné, Demange és Labori ügyvédek.

Érdekes, hogy a törvényszéki épületben a Dreyfus-per revíziójának tárgyalásával egyidejűleg fognak Guerin anti-dreyfusista fölött itélni a bírák. Guerin ugyanis, mint tudjuk, a napokban egy rendőrtisztet megvert, amiért éppen ma kell lakolnia.

A semmitőszék déli tizenkét órakor kezdte meg a tárgyalást. A bíróság tizenöt tagból áll. A tárgyalást Löw elnök vezeti.

A védőszekeken Mornard ügyész ül, aki a Dreyfus-családot képviseli. A kormányt Manau államügyész képviseli.

(Az előadó jelentése.)

A tárgyalás Bard előadó jelentésével kezdődik. Bard szigorúan jogi szempontból adja elő az egész Dreyfus-ügy történetét kezdetétől végeig. Kimutatja, hogy valamennyi akta, a vizsgálóbírák jelentései, a haditörvényszék előtt tett panaszok, az Esterházynál talált levelek, — mind-mind csak szabálytalanságokra és törvénytelen ségerekre engednek következtetni. A legcsekélyebb részletig beható jogi taglalása a Dreyfus-esetnek — — — ez a Bard jelentése.

Bard kiemeli benne, hogy 1895 óta a semmitőszéknek többször volt alkalma revízióesetekkel foglalkozni. A mai esetnek az eddigiéktől eltérő különös jellemvonásai vannak. Előfordul benne egy bizonyíték, amelyet Pelieux tábornok a Zola-pörben produkált — ez a hamisítványnak bizonyult. Bizonyos továbbá az is, hogy a bordereaut Gonse tábornoknak Henry ezredes adta át, még pedig a

nélkül, hogy megmondta volna, hogy mi a tartalma az átadott iratnak.

Ezenkívül bizonyos, hogy Henry Rocher tábornok előtt kijelentette, hogy a bordereaut egy ügynöktől kapta. Ha pedig figyelembe vesszük, hogy Henry volt az, aki a haditörvényszék előtt Dreyfus ellen vallott, akkor világos dolog, hogy olyan tények előtt állunk, amelyek alkalmasak arra, hogy Henry tanuvallomását Dreyfus ellen kötes értékűnek tüntessék fel. Az egyetlen bizonyíték, amelynek alapján Dreyfust elítélték, a bordereau volt.

Ezzel az irattal foglalkozott az a haditörvényszék, amely 1897-ben Esterházy perében ítélkezett. Erről az iratról mondtak véleményt az irásszakértők. Még pedig milyen véleményt? Szerintük lehetetlen fel nem ismerni, hogy Esterházy kézírása a bordereau írására emlékeztet és kénytelenek voltak azt a hypothézist felállítani, hogy Esterházy írását alighanem „átpauzálták.” A szakértők eme véleménye és Henry vallomása az a két ténykörülmeny, amelyből arra lehet következtetni, hogy a bordereau hamisítvány.

Ez a két tény a legfontosabb és ezek alapján a törvény megengedi a revíziót. Éppen ilyen esetekre szól a törvény.

Henry tanuvallomása, az ő hamisításai következtében, méltán gyanús. Az ő hamisításai erkölcsileg megerőtlénítik az 1894-i ítéletet. Ha egyéb bizonyíték nem volna is, mint Henry beismerése és hamisítása, már ez egymagában elégséges annak az állításnak bizonyítására, hogy az 1894-i elítélt ártatlansága vélelmezhető. Ez pedig csak revízióra vezethet.

(Egy incidens.)

Mialatt Bard egészen belemerült előadásába, az elnök észreveszi, hogy egy fényképész foglaltoskodik a teremben. Azonnal felbeszakitja Bardot és felszólítja a teremszolgákat, hogy távolítsák el a fényképészt, megjegyezvén, hogy „ez az eljárás nem méltó az igazságszolgáltatáshoz”. Ezután felszólította Bardot, hogy folytassa beszédét.

(Legyen revízió!)

Bard előadó ezután Esterházy egy levelének fogalmazványáról tesz említést, amelyet ő 1898-ban a felmentését követő napon írt egy tábornokhoz, akinek nevét nem akarja megmondani. Előadó kifejjezi abbéli reményét, hogy Esterházy meg fogja nevezni azokat, akikkel levelezett és meg fog vallani még sok más dolgot is. Ezt annyival inkább megteheti, mert nem kockáztat semmit. Hisz felmentő ítéletet nem lehet revideálni, már pedig őt a törvényszék felmentette.

Azután fölolvassa az előadó Du Paty de Clam jelentését, amelyben Du Paty de Clam azt mondja, hogy Dreyfus a hidraulikus fekről és a 120. számú darabról több ízben különféleképen vallott, de mindig tagadta, hogy Madagaszkarról bármit is beszélt volna. A letartóztatásról szóló jegyzőkönyvben azt mondja Du Paty de Clam, hogy Dreyfus, mikor az ő diktálása után írt, nagyon izgatott volt és az ő megjegyzésére azt felelte, hogy megmerevedelt az ujjai. Bard megjegyzi, hogy a szóban forgó levél fényképmásolatán nem látszik meg, hogy a levél írója izgatott lett volna. (Mozgás és csodálkozás a hallgatóság körében.)

A kihallgatás során tagadta Dreyfus, hogy tudomása lett volna a Madagaszkárban való kikötés tervéről és azt hangoztatta, hogy ha a tüzérség műszaki osztályával érintkezett, ezt azért tette, mert szolgálata megkívánta és mert megbízták, hogy a német mozgósításról egy munkát készítsen. A vádlott kijelentette, hogy külhatalmak ügyvivőivel vagy magukkal a hatalmakkal soha sem állott összeköttetésben.

A második kihallgatás során Du Paty de Clam ülve és állva és mind a két helyzetben keztyűs és keztyűtlen kézzel, majd rondtollal és anélkül írta Dreyfussal az inkriminált iratot. Az utolsó kihallgatásnál Dreyfus gyermekei életére esküdött, hogy ártatlan. Arra a kérésére, hogy vezessék a hadügyminiszter elé, Du Paty de

Clam azt válaszolta, hogyha vallomást tesz, akkor a miniszter elfogadja.

Azután egész sor okiratot olvas fel Bard, köztük Du Paty de Clam jelentését Dreyfus letartóztatásáról, továbbá a letartóztatásról és kihallgatásról szóló jegyzőkönyvet. Itt olyan megjegyzéseket tett Bard, amelyek élénk mozgást és csodálkozást idéztek elő a hallgatóság körében. Az említett íráspróba alatt, amelyet Du Paty de Clam Dreyfussal végeztetett, Dreyfus folyton ártatlanságát hangoztatta. Azután felolvassa Bard a hadbírószáki biztostnak a jelentését.

A biztost azt mondja jelentésében, hogy több tanu megerősítette, hogy Dreyfus magaviseletével és rendetlen életmódjával méltatlan volt magára a gyanú. Házassága előtt kedvese volt. Bard megvizsgálta a Dreyfus tiszti magaviseletéről szóló hivatalos feljegyzéseket és ezek ellentmondanak a Dreyfus életmódja ellen szórt gyanúnak.

Mindezek után kéri az előadó a semmitőszéket, hogy az 1894-ben itélkezett haditörvény-szék ítéletét semmisítse meg és e végből a vizsgálatot terjesztsze ki arra, hogy a revízió forma szerint is jogosult-e.

Felsorolja végül azokat az aktákat, amelyek e célra a semmitőszék rendelkezésére állanak. Ezek:

1. A Dreyfus-per aktái.
2. Az Esterházy-per aktái, az Esterházy ügyében ítélt haditörvényeséktől.
3. Az Esterházy elleni vizsgálat aktái családi ügyben.

4. A Boulanger-levelek.

5. Az Henry elfogatását és öngyilkosságát tárgyaló akták.

6. Arról a vallomásról feivett jelentés, amelyet Dreyfus Lebrun-Renault kapitánynak állítólag tett.

7. Picquart három levele a hadügyminiszterhez szeptember 6, 14 és 15-iki kelettel.

8. Esterházy levele szeptember 15-éről.

Miután az előadó így elejétől végig jellemezte az ügyet és előadta indítványát, az elnök vette át a szót és felolvasott valamennyi aktát, jegyzőkönyvet, amely Dreyfusra és az ügyével összefüggésben álló dolgokra vonatkozik.

(Zaj a folyosókon.)

Ezután az ülést félbeszakították. Mikor az ülés három órakor újból megkezdődött, óriási zaj halatszott be a tárgyalási terembe, amely a folyosóról látszott jönni. Ide ugyanis a legnagyobb elővigyázatosságra dacára is lassankint mind több ember nyomult be és mikor már vagy kétszázan lehettek, lármát csaptak:

- Éljen Drumond!
- Éljen a hadsereg!
- Le a zsidókkal!

Ezek a kiáltások hallatszottak be a terembe. A tömeg Guerin tárgyalásáról tudott ki és csak nagy nehezen volt kiszorítható a törvényszéki épületből. Amint kikergették őket, beesukatták a törvényszéki palota kapuit. A tömeg persze nem akart még most sem széjjelenni. A téren gyülekezett. Kíváncsiak is csatlakoztak hozzájuk, úgy, hogy valóságos tábor volt a palota előtti tér. Végre lovasrendőröknek kellett szétverni a tömeget, mely még akkor is Drumond-t éljenezte.

(A szünet után.)

Szünet után Bard áttér Dreyfus állítólagos vallomásaira. Felolvassa Guerin ezredes jelentését Lebrun-Renault kapitány nyilatkozatairól, aki Dreyfus lefokozása után kijelentette, hogy Dreyfus azt mondta neki, hogy ha szolgáltatott is ki okiratokat egy idegen hatalomnak, ezt azért tette, hogy ennek fejében más, nagyobb jelentőségű iratokat kapjon. Bard hozzáteszi, hogy Lebrun-Renault vagy könnyelműen nyilatkozott barátjáról, vagy pedig Dreyfusnak oly nyilatkozatait ismételte, amelyek szájról-szájra járva, kiforgatódtak eredeti mivoltukból.

Bard felolvassa ezután egy másik kapitány barátainak vallomásait, akinek Dreyfus állítólag szintén leleplezéseket tett volna.

Megjegyzi, hogy ezek a vallomások meglehetősen későn tétettek. Hosszasabban mérlegeli Bard azokat a nyilatkozatokat, amelyek az állítólagos vallomásokról szólnak és azt mondja:

„Föltéve, hogy Dreyfus csakugyan bevallotta, hogy bűnt követett el, hogy ezzel hazájának szolgálatot tegyen, az következik-e ebből, mikép azt vallotta, hogy árulást követett el? Dreyfus mindig ártatlannak vallotta magát s még lefokozása napjának reggelén is ártatlanságát erősítette, hozzátéve: „Ha jelentéktelen és értéktelen okiratokat szolgáltattam ki, ezt azért tettem, hogy másokat kapjak értük.”

Áttér ezután Bard a petit bleu ügyére, amely Picquart kezébe jutott és azt mondja, hogy azt a szerepet, amelyet Picquart itt játszott, nem mérlegelheti, minthogy a nevezett ellen vizsgálat van folyamatban. Bard ezután Mathieu Dreyfusnak Esterházy ellen tett följelentését fejtegeti és felolvassa Esterházy-nak egy levelét, amelyet a hadügyminiszterhez intézett. Esterházy, aki a följelentés előtt nagy hévvel erősítette ártatlanságát, e levélben tanukép egy idegen uralkodóra hivatkozik, akit megnevezni Bard fölilegesnek tart. Esterházy azt mondja, hogy ez az uralkodó katoná, mint ő, és sohasem tűrt volna el oly összeköttetéseket, amelyek egy katonához méltatlannak. Bard sajnálatosnak mondja, hogy a haditörvényesek a fátyolos hölgy ügyére nem deríthetett világosságot, mert érdekes volna tudni, hogy ily fontos titkos okirat mily módon tűnhetett el a hadügyminisztériumból.

Talán — gyomond Bard — du Paty de Clam és Henry felvilágosítást tudtak volna adni a fátyolos hölgy ügyéről.

Csodálkozását fejezi ki ezután az előadó az ebben az ügyben követett eljárás fölött és rámutat nevezetesen arra, hogy Picquart lakásán távollétében házkutatást tartottak. Bard kedvezőtlenül nyilatkozik Ravary jelentéséről az Esterházy-ügyben és kivonatokat olvas föl az Esterházy-nál később lefoglalt levelek fogalmazványából, amelyekben Esterházy panaszkodik arról az eljárásról, ahogyan a szakértők a madame Boulancyhoz intézett levelek ügyében következtetéseiket vonták, őt mondván ez iratok szerzőjének.

Ezután a revízió iránti kérelem két pontját veszi vizsgálat alá Bard és behatóan szól a szakértők jelentéseiről. Négy szakértő úgy nyilatkozik véleményében, hogy a bordereau nincs elferdített írással írva. Az ötödik szakértő azt mondja, hogy az írás utánzás. Két szakértő nem ismeri föl abban Dreyfus írását, két szakértő azonban bizonyos fenntartással fölismerni véli azt abban. Az ötödik szakértő úgy nyilatkozik, hogy az írás utánzott. Az a kérdés már most — mondja az előadó — vajjon a bordereaut nem valamely harmadik személy írásának segítségével készítették-e. Bard erre a következtetésre jut:

„Ha Dreyfus elítélése első sorban a bordereau alapján történt, akkor ezt az ítéletet, tekintettel a szakértők véleményének tartalmára, meg kell semmisíteni.”

Bard ezután a revízió iránti kérelem második pontját fejtegeti, amely új ténykörülmeny felmerülésén: Henry hamisításain alapul. Bard felolvassa Picquartnak Bertulus vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amelyben kijelenti, hogy Henry hamisításai röviddel a minisztériumból való kiválása előtt jutottak tudomására. Bard elmondja ezután, hogy Cavaignac hadügyminiszter ezt az iratot olvasta föl a kamarában. Felolvassa ezután Bard azt a jegyzőkönyvet, amely Henrynek Cavaignac által történt kihallgatásáról szól.

E jegyzőkönyv felolvasása után az ülést megszakították.

(A második szünet után.)

Szünet után Bard folytatta a kimutatását annak, hogy mily fontos szerepet vitt az a tisz, akiről kiderült, hogy hamisítá Dreyfus elítélésénél. A hamisítások fölfedezése nyugtalanította a kedélyeket. Bard felolvassa azt a bizalmas iratot, amelyet Picquard szeptember 14-én Sarrien igazságügyi miniszterhez intézett. Ez az irat hét részből áll; az utolsó részben Picquart kimutatni igyekszik Dreyfus

ártatlanságát és azt mondja, hogy ő ezeket a bizonyítékokat már Billot-nak és Boisdeffre-nek is elő akarta terjeszteni, de azok elutasítva viselkedtek. Dreyfus bűnösségére bizonyíték sohasem volt. Henry és Du Paty de Clam meg nem engedett eszközöket használtak fel, hogy Dreyfus elítélését kivigyék. E levél szerint Picquart Gonze tábornok előtt is be akarta bizonyítani Dreyfus ártatlanságát. De Gonze azt mondta neki:

— „Mi jut eszébe, hiszen ön igen jól tudja, hogy Mercier és Saussier bele vannak keveredve ebbe az ügybe? Hát ezeket akarja bajba juttatni?”

Végül kifejti Picquart levele, hogy Dreyfus letartóztatásakor semmiféle bizonyíték nem volt a bűnösségére nézve és csak utólagosan egészítették ki hamisításokkal az iratokat. Felolvassa továbbá Bard a hadügyminiszternek az igazságügyi miniszterhez intézett levelét, amely szeptember 11-én kelt és amelyben a hadügyminiszter kijelenti, hogy a hadügyminisztériumban nincs semmiféle oly irat, amely arra mutatna, hogy a haditörvényesekkel titkos iratot közöltek. Végül felolvassa még Bard azt a levelet, amelyet Picquart utoljára, október 15-én intézett az igazságügyi miniszterhez. Picquart kijelenti abban, hogy a haditörvényesekkel bizalmasan titkos iratokat közöltek.

Erre az ülést, amely minden zavaró incidens nélkül folyt le, bezárták.

Bard holnap folytatja előadói jelentését.

A közönség minden tüntetés nélkül távozott a teremből.

(Dreyfus egészséges.)

Jean Hers, akit Guyanába küldtek, hogy Dreyfus felől tudakozódjék, a „Matin”-ban leírja guyanai útját. Jelentéséből kitűnik, hogy Dreyfus, akinek állítólag már van tudomása a póre revíziója érdekében megindult mozgalomról, egészséges.

(A császár szava.)

Konstantinápolyból jelenti egy táviratunk: Azzal a híreszteléssel szemben, hogy Vilmos császár Kapp építőtanácsossal bezzélgeltetett s hogy e bezzélgetés során a Dreyfus-ügy is szóba került, illetékes helyen kijelentik, hogy a császár nem nyilatkozott Dreyfus bűnösségéről.

(A kabinet-válság.)

A ma reggeli párisi lapok Ribot-t és Dupuy-t emlegetik miniszterelnökkül.

Faure elnök este kilencz órakor magához kérette Charles Dupuy-t és megkérdezte tőle, hogy hajlandó-e a kabinetalakításra vállalkozni. Dupuy holnapig gondolkozási időt kért, hogy néhány politikussal tanácskozzék.

Magánértesülések szerint politikai körökben a következő miniszteri listát emlegetik:

Miniszterelnök: Dupuy;
külgügyminiszter: Delcassé;
hadügyminiszter: Freycinet;
pénzügyminiszter: Ribot;
közoktatásügyi miniszter: Borgeois;
igazságügyi miniszter: Constans.

Degues aelnököt is belevonják a kombinációba. Azt hiszik, hogyha Dupuy végelesen megbizatik a kabinetalakítással, akkor a válság hamarosan véget ér. Az elnök befejezte tanácskozásait a politikusokkal.

(Az Orleansi és a Napoleon.)

Lajos Fülöp orleansi herceg, mint egy hécsi távirat jelenti, ma Brüsszelbe utazott.

Ez a hír azért érdekes, mert Brüsszelben van most Viktor Napoleon és számos előkelő bonaparteista is.

TÁVIRATOK.

A trónörökös házassága.

München, október 27. A „Bayerischer Vaterland” tegnap azt a hírt hozta, hogy Mathilde hercegnő, Lajos herceg leánya Ferencz Ferdinándal, az osztrák és magyar praesumptív trónörökös-sel jegyet fog váltani. A müncheni lapok ma megcsafolják e hírt. Az egész csak arra vezethető

vissza, hogy a hercegnő anyja tegnapielőtt Leutstättent-kastélyból váratlanul Münchenben termelt és Lipót Salvator főherceget, aki a kevéssel előtte érkezett nejével Würshofenből Münchenbe, meglátogatta. A hercegnő a látogatás után visszautazott Leutstättentbe.

Fashoda kiűritése.

London, október 27. Több déli lap azt a hírt hozza, hogy Franciaország feltételesen bele akar egyezni Fashoda kiűritésébe. A minisztertanács után, amely két óra hosszat tartott, Courell meglátogatta Salisbury-t. (N.F.Pr.)

Kréta.

Pétervár, október 27. A „Novoje Vremja” hitelen forrásból azt az értesítést kapta, hogy a négy hatalom egyetértésének politikája teljesen megfelelt a kormány céljainak és szándékainak és hogy csak a hatalmak egyetértése tette lehetővé hogy Kréta szigetén az abnormalis állapotnak véget vessenek, a török csapatok visszavonását kivigyék és ezzel a lakosságot megnyugtassák. Most már lehetővé van téve, hogy hozzájáruljanak azokhoz a reformokhoz, amelyeket Kréta számára a konstantinápolyi nagykövetség már rég kidolgozott és a török kormány mostani magatartása azt bizonyítja, hogy egészen helyesen itéli meg a négy hatalmasság barátságos előterjesztéseinek jelentőségét, amely hatalmak arra törekednek, hogy Törökország érdekeit is lehetőleg biztosítsák. Másrészt Oroszország, Franciaország, Olaszország és Anglia politikájának egyöntetűsége a krétai kérdésben világosan mutatja, hogy az európai hatalmak minden erejükkel odahatnak, hogy fönntartsák a Kelet békéjét és hogy egyáltalán nincs szándékukban, bármely bonyolódott politikai kérdést is fölvetni.

A megijedt Kína.

Peking, október 27. A diplomáciai kar tegnapi ülésén elhatározta, hogy a haladéktalan elbocsátását fogja követelni azoknak a katonáknak, akik az angol mérnököket megtámadták. A czung-li-jámen nyomában eleget tett a követelésnek. Macdonald angol követ ettől függetlenül az illető katonák megbüntetését kívánta. A régens-császárné parancsot adott ki, amelyben a vasutak főigazgatóját utasítja, hogy a vétkesek példás büntetésben részesüljenek.

A galicziai statárium.

Krakó, október 27. Pininski galicziai helytartó ma Bécsbe utazott, hogy a kormányval tárgyaljon a statárium végleges megszüntetése iránt. A mai napig még tíz kerületben vannak rögöntitelt bíróságok.

HIRK.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— A király Budapesten. Ő felsége a király ma reggel hat óra tizenöt perczkor külön udvari vonaton Gödöllőről Budapestre érkezett. Sem a vasutnál sem a várban nem volt fogadtatás. Ő felsége a megérkezés után egyenesen dolgozó szobájába ment és tíz óráig, az audiencia kezdetéig ott foglalatalkodott. Ő felsége ma délelőtt általános kihallgatást adott, amelyen kihallgatásra jelentkeztek:

Szell Kálmán, Nikolics Fedor báró és Grömon Dezső titkos tanácsosok, Csáky György gróf, Pejachovich Tivadar gróf, Antos János és Tabódy József kamarások, Csáky Jenő gróf, Csáky László gróf, Kállay Albert és Toroczky Viktor báró főispánok, Aliza József altábornagy, Bihar Ferenc és Thiele Frigyes vezérőrnagyok, Strobl Adolf és Kuczera Viktor ezredesek, Catty Norbert báró, Salmen Daniel, Spurny Ignác és Gemmingen Hermann báró követ és meghatalmazott miniszter, Huszár Kálmán miniszteri tanácsos, Meacsik Ferenc osztálytanácsos, Puky Gyula a debreczeni királyi tábla elnöke, Csipkay Károly közigazgatási bírósági bíró, Ciocan János egyetemi tanár, Geguss Gusztáv főügyész helyettes, Seyfried József törvényszéki elnök, barattai Dragono báró, Szabó Albert és Stuckheil Gyula pénzügyigazgatók, Gaál Ferenc zeneigazgató, Koós Soma a miskolci kereskedelmi kamara elnöke, Szokol Pál dr. bányatanácsos stb.

Az audiencia után, délután félháromkor, visszautazott Gödöllőre a király.

— Pápay István temetése. A kabinetiroda elhunyt osztályfőnökének, Pápay Istvánnak hamvait tegnapi exhumálták Bécsben és azonnal a vasútra vitték, hogy Budapestre szállítsák. A holttestet hármas érczkoporsóban ma hajnalban érkezett Budapestre, reggel nyolcz óraker pedig csendesen beszentelték a kerepesi temető halottas házában. Az egyházi szertartáson, amelyet a rokonság egyik fiatal cziszterczita-szerzetes tagja végzett, csak az elhunyt özvegye és a legközelebbi rokonság volt jelen.

— Köszönet a czárnak. A Brüsszelben szeptember 30-tól október 2-ig megtartott interparlamentáris konferencia megállapodásait ma küldötte szét a magyar csoport elnöke, Szell Kálmán és titkára Pázmány Dénes. A nagygyűlést, amelyet Lisszabonba terveztek, különböző okok miatt nem tarthatták meg és csak a kisebb értekezletre gyűltek össze Brüsszelbe, összesen tizenketten. A határozatok közt csak egy lényeges van, az tudniillik, hogy Franciaország, Nagybritánia, Belgium, Németország és Ausztria képviselői az orosz külügyminiszter utján köszönő feliratot intéz II. Miklós orosz czárhoz, a lefegyverezés eszméjének megpendítéséért.

— Nagy Iván meghalt. Mint egy éjjel érkezett távirat jelenti, Nagy Iván történetíró, a Magyar Tudományos Akadémia tagja hetvennégy éves korában Horpácson meghalt. A Nagy Iván nevét mindenki ismeri az egész országban. Tudományos dolgozatainak száma igen nagy. Nagy Iván nagy részt vett a szabadságharcban is. 1848-ban augusztus 17-én felcsapott honvédek és Pápara, a 7-ik honvédszázalajhoz osztották be. Résztvett Teleky Ádám gróf, később pedig Moga vezérlete alatt a Jellachich ellen folytatott védőharcban október 25-éig, a mikor őrmesteri ranggal áthelyezték Budapestre. Itt közben letette az ügyvédi vizsgát, de behívták az Üllői-uti kaszárnyában szervezett 49. zászlóaljhoz, melynek egyik századával lekerült Aradra, majd Bemhez, később pedig Vécsey táborába a temesvári ostromsereghez. Közben az oláhok ellen a Zarándba küldött expedícióban is résztvett. 1849. július 18-tól Dembinszky-Mészáros hadtestéhez csatlakozva Szegedtől Temesvárig végigharcolta mint al- és főhadnagy a magyar sereg végső küzdelmeit, míg végre az augusztus 19-iki temesvári ütközet után hazafelé vette útját. Politikai üldöztetés miatt hosszabb időre Olaszországba menekült, ahonnan visszatérve, ügyvédi irodát nyitott Pesten. 1855-ben a budapesti egyetem könyvtári első tisztje lett és ettől az időtől fogva szorgalmasan írogatott. Reguly halála után, 1859-ben az egyetemi könyvtár első órévé nevezték ki, ahonnan 1870-ben a képviselőházhoz ment naplószerkesztőnek. Később, orvosai tanácsára visszavonult horpácsi birtokára, ahol mintegy tizenkétezer kötetből álló könyvtárának és iratainak rendezésével foglalkozott. 1891-ben megnyitotta a „Nógrádmegyei Múzeumot”, amely az ő kezdeményezésére létesült. Czikkei szanaszerre, a legkülönbözőbb folyóiratokban jelentek meg. Leghíresebb műve, melynek révén neve valóssággal forgalommá változott, a „Magyarország családai czimerekkel és leszármazási táblákkal.” A Magyar Tudományos Akadémiának 1874. óta volt tagja.

— A hadügyminiszter Budapesten. Krieghammer Ödön báró közös hadügyminiszter tegnapi Budapesten járt. Leányát és vejét kísérte ide Bécsből, akik ezental állandóan itt foguak lakni.

— Királyi elismerés. Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király megengedte, hogy Fesetich Tasziló belső titkos tanácsos és magyar főpohárnokmesternek, a gazdasági szakoktatás és különösen a keszthelyi gazdasági tanintézet érdekében tanúsított áldozatkészségeért elismerését nyilvánítsák.

— Császári érsek az újságíróknak. Császári György kalocsai érsek, aki a humanitárius és köznevelődési czélok előmozdítása érdekében mindig kiváló áldozatkészséget tanúsított, újabb jelét adta nagylelkűségének. A „Budapesti Újságírók Egyesülete” által az újságírói segítő-alap javára rendezett sorsjáték kezeléséért neki küldött háromszáz darab sorsjegyet megtartotta és Mikszáth Kálmán

nek igen meleg hangon tartott levél kíséretében küldte el a sorsjegyekért járó háromszáz koronát. A nagylelkű magyar főpap e ténye is bizonyítja arra, hogy az újságírói-sorsjáték ügyét a magyar társadalom legelőkelőbb körei is melegen felkarolják.

— Fölfordított világ. Jules Verne bizonyára a föld alá sülyedne szegényletében és valamennyi művét elégetné, ha e hírt véletlenül elolvassa. Nimbustát lerombolta egy amerikai, akinek rengeteg eszméje mellett eltöri mind az a lehetetlen dolog és képtelen terv, amit a francia író féktelen fantáziája valaha kieszelt. Ez a kétségkívül nagy férfi elektrotechnikus és mr. Newton Harrison-nak hívják és ha terve sikerül, halás honfitársai bizonyára szobrot emelnek neki. Harrison ugyanis nem kisebb dolgot eszelt ki, minthogy miként lehet a egész földgömböt megfordítani és az északi és déli sarkokat a föld más pontjára áthelyezni. Ehhez nem kell egyéb, — mondja Harrison, — mint egy óriási kábel, melylyel a földet behálózás s amelyen rengeteg erejű villamos áramot bocsátanak keresztül. Ezáltal a földmágnesség oly módon befolyásoltatnék, hogy a földtengely eltörik és a sarkok is más helyre jutnak. A föld ugyanis ily villamos áram hatása alatt egy óriási villamdelejjé változnék, melynek akkora volna az ereje, hogy ennek következtében a föld kénytelen volna a nap felé hajolni, mivel a nap főleg vasból (?) áll.

Az egyes földrészek természetesen mind új helyzetbe, új éghajlat alá kerülnének. A kolosszális eszme, ugy látszik, még a spanyol-amerikai háború befejezése előtt született, mert az ármányos amerikai ugy eszelte ki a dolgot, hogy Spanyolország az északi sarok helyére kerül, tehát ott menthetetlenül ki fagy minden élet belőle.

Az eszme kiviteléhez természetesen első sorban pénz kell. De ez, Harrison számítása szerint, csak csekélység, mert az egész dolgot mindössze ötszáznyolcvannégy milliárd koronával (csak!) meg lehet csinálni. A dolog libije inkább az időben van, mert a kivitelhez tíz esztendő kellene, ennyi idő alatt meg bizonyára megkötik Spanyolországgal a békét, és így, — mint Harrison mondja, — a dolog elveszti tulajdonképeni célját, hogy tudniillik Spanyolországot egy csapással eltöröljék a föld színéről.

Ha már benne vagyunk, hát mondjuk még el, hogy a dologhoz szükséges kábel tíz, egyenkint tizenkét hüvelyk átmérőjű sodronyból állana, melyek hossza 25.000 angol mérföld, sulya pedig öt milliárd mázsa lenne. A villamos áramnak egy millió Ampére erejűnek és tíz millió Volta feszültségűnek kellene lennie. Ez áram előállítására tizenhárom milliárd lóerőre volna szükség.

— Mese a pestisről. A bécsi pestis tette ismét aktuálissá ezt a kis napkeleti mesét, melynek a magva nagy igazságot rejt magában.

Egy dervis haladt a sivatagban és utjában találkozott egy lovaggal. Allah látni engedő a jámbor embernek, hogy a lovak nem földi ember. Bátorságot vett hát magának és megszólította a sötét arcú rémet.

— Felelj a szómra. Mi a neved?

— Én a Pestis vagyok, hangzott a válasz.

— Merre visz az utad?

— A szomszédos várost látogatom meg, mondotta a rém.

— A próféta szakállára hatalmas szellem, — kérte a dervis, kiméld családomat, melyet ott találasz.

— Megcselekszem, oh jámbor dervis, mondotta a rém és tovanyargalt a köves uton. Fekete féleg követte utjában.

Idő multán ismét találkoztak ketten. A rém és a dervis.

— Köszönöm, mondotta az arab, hogy meghallgattad kérésemet. Mondd hatalmas szellem, hányan hüllöttek el csapásaid alatt?

— Tizenren.

— Ugy beszélik, hogy harmincezer halott volt, válaszolta a dervis.

— Én tízezeret öltem csak meg. Huszezezer egy hatalmas rokonom a Félélem pusztított el.

— **Léthe vize.** Így nevezik azt a csodás nedűt, mely ifjúságot képes oda varázsolni, hová a tél hervadást vitt. Az antik görög időkkel elszá-
lott ennek a víznek a titka. Pedig sokan volnának reája kiráncsiak, különösen az asszonyok. Sarah Bernhardt, a nagy tragika is sokat foglalkozott — úgy látszik — ezzel a gondolattal és végezetül összeállított egy szert, amelyben Léthe vizének csodás erejét véli tudni. Arról a sikerről, melylyel használja, eddig mit sem tudni. A recept a következő: Hatvan gramm kámforos szesz, másfél kanál tengeri só, két kanál szesz vegyítendő össze egy literes palackban, mely művelet után színtől megfőltendő forró vízzel. Ezzel a vízzel kell a bőrt lefekvés előtt lágy szivacsosával lemosni és száraz kendővel megtörölni.

— **Orvosok Eldorádója.** Egy müncheni orvosi szaklap Bagdad városát jelöli meg, mint az orvosok Eldorádóját. A városnak százharmiaczezer lakosa van és a viszonyok olyanok, hogy orvosi segélyre fokozott mértékben van szükség. Mindezek dacára csak három európai képzettségű orvos van a városban. Ezek persze részben tudják csak a szükségletet kielégíteni s a városban levő többi katonai és polgári orvosoknak alig van valamelyes képzettségük. Ezekben nem is igen biznak a lakosok, kik szívesen fizetnek nagy összegeket, hogy európai orvosok gyógyítsák betegeiket. Tudományos kutatások számára is kiválóan alkalmas Bagdad. Számos fertőző-betegségek hazája, melyekről eddig az orvosi tudomány alig tud valamit. Mindez az orvosokra csak kecsesítő lehet. A fiatal Aeskulapok tehát kimondhatják jelszavukat:

— Fel Bagdadba!

— **Öngyilkos fiatal asszony.** A városligeti Feszty-körkép mellett ma este jobbalántékon lőtte magát özvegy Ehnert Frigyesné, egy husz éves fiatalasszony. A golyó agyvelejét furta keresztül. Azt hiszik, hogy a boldogtalan férje után kívánczolt a halálba.

— **A hirdetésményes levelező-lapok vége.** A hirdetésményes levelező-lapok intézményét, melynek az volt a célja, hogy a hazai iparosoknak, kereskedőknek és gyárosoknak üzleti hirdetéseik olcsó terjesztésére módot nyújtson, a kereskedelemügyi miniszter egy most kiadott rendeletével megszüntette. Erre az intézkedésre okot az adott, hogy ezt a kötségtől hasznos intézményt üzleti körökben már évek óta nem vették igénybe. Így annak fentartása — mondja a rendelet — annál kevésbé indokolt, minthogy e téren a magánipar nagyobb sikert képes felmutatni.

— **Agyongázolt asszony.** Halálos végű elgázolás történt ma délután fél hat órakor a dobány- és szövetség-utca sarkán. Gergely Ferenczné negyvennyolcz éves mosónő a szerencsétlen áldozat, akin egy szeneskocsi ment keresztül. A kerekek az asszony koponyáját úgy összetörték, hogy szörnyet halt. Bevitték a morgueba.

— **Valódi Jaeger tanár-féle normál-alsóruhákat** (Benger gyártmánya) kötött és szövött gyapjú-árakat ajánl *Háyek Adolf* Szervita-tér „a vadásznehéz”.

Naplrend.

Naptár: Péntek, október 28. — **Római katolikus:** Sim. és Jud. — **Protestáns:** Sim. és Jud. — **Görög-orosz:** (október 16.) Longin vt. — **Zsidó:** Marcheschvan 12. — Nap két 6 óra 23 perczkor reggel, nyugszik: 4 óra 31 perczkor délután. — Hold két: 3 óra 37 perczkor délután, nyugszik reggel 5 óra 11 perczkor.

A **miniszterelnök** fogad délután 4—5-ig.
A **horvát miniszter** fogad délelőtt 8—10 óráig.
A **főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának** ülése délelőtt 10 órakor a régi városházán.
Nemzeti muzeum: Régiségvár, nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárai, köztük a **néprajzi osztály** is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár betépdíj mellett tekinthetők meg.

A **magyar királyi központi statisztikai hivatali** nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. kerület, Oszlop-utca) nyitva hétköznapokon délelőtt 10—1 óráig.

Az **új országház kupolacsarnoka** megtekinthető 10—1-ig 50 krajczár belépő díj mellett.
Természettudományi gyűjtemények muzeuma nyitva 10—12-ig. (Muzeum-körút 4.)
Rovargyűjtemény a nemzeti muzeumban nyitva 9—1-ig.

A **„Hódoló diszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe** Városliget, Andrassy-út végén, látható reggel 9-től este 6 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

A nép itélt.

(Távirati tudósítás.)

Rémes események tartják izgatottságban Ferendia temesmegyei község lakosságát. Lázár Alexa, egy vallási őrgöngésben szenvedő oláh, lemészárolt egy gyermeket. A gyilkost a falu népe kegyetlenül meglincselte, szinte szétszaggatta.

A részletek a következők:

Andres Juon, tizenkét éves fiu, egy boltajtóban üdögélt reggel a templomba menetel előtt és az oláh ünnepeken elmondandó evangéliumot olvassagta. Arra jött Lázár és elejébe állván a gyermeknek, e szavakkal rohant rá:

— Adj kenyeret, mert meghalsz!

Mielőtt még a fiu szólhatott volna valamit, Lázár fejét rántott elő és a gyermek fejét összevagdosta. Azután nyugodtan tovább ment. Véletlenül arra jött a községi bíró két plajassal (községi szolgál.) A gyilkos a bíró elé állott s elmondta tettét:

— Valami isteni kijelentés azt diktálta, hogy ma embert öljek. Elém került egy fiu, megöltem!

A bíró azonnal elfogatta a gyilkost, megvasaltatta és becsukatta a község házába. Két órt állított melléje, maga pedig a szomszéd községbe ment kocsin csendőrkért. Mig távol volt, a rémes esetnek lüre terjedt a községben. A meggyilkolt rokonai és szülei épen egy három napig tartó lakodalomból jöttek haza reggel, jól bepálinkázva, s midőn a kegyetlenül meggyilkolt gyermeket meglátták, azt a gyermeket, aki a család szemfényé volt s aki akkor nap a nagy ünnepeken a templomban olvasta volna az evangéliumot, bosszúra hívták a népet. A feldühödött népmegrohaná a község házába, az ajtókat betörte s a plajassokat eldöngtetvén, elkergette őket. Azután kihuzozták a gyilkost és megtörtént a rettenetes népitélet. Mikor a nagyszámu csendőrség megérkezett, csak két véres hullát talált.

A vizsgálatot Zemplényi dr. vizsgálóbíró és Répászky ügyész folytatják. A nép tagad, pedig százan és százan ütötték a gyilkost.

Ezen a vidéken különben napirenden vannak az oláhok között a gyilkosságok. A mult napokban Váradán találtak ismét a mezőn egy agyonvert gazdát. Laczkó Fülöpnek hívták. A gyilkosság oka: a „cine mintye!”

A bécsi pestis.

(Távirati tudósítások.)

A mai nap teljesen nyugodtan telt el. A szerencsétlen Pöcha Albina szenvedései még mindig nem értek véget. A rossznál-rosszabb hírekért, amelyek ma felöle jöttek, megvizsgálat bennünket az a hivatalos jelentés, hogy vége a pestisnek. Pöcha lesz a harmadik és utolsó áldozat. Ezt a hirt nagy aggodalommal lesté és nagyon megnyugvással veszi tudomásul az egész Kontinens.

(A betegek állapota.)

Pöcha ápolónő állapota délelőtt változatlan volt. Lába ugyan alábbhagyott, de életemaradását nem reméli az orvosok. A beteg eszméletlen van. Hochegger ápolónő, akinek felügyelése van, meglehetősen frissnek érzi magát. Hőmérséklete kedvező. Reggel kissé hányt. Köhögött is, de nem köpött. A többiek jól érzik magukat.

Délután azt jelentették a Ferencz József-kórházból, hogy Pöcha Albina állapota határozottan javult. Tegnap este azt hitték, hogy nem éri meg a reggelt, reggel pedig, hogy utolsó órája elkövetkezett. A beteg hőmérséklete és érverése csökkent. Ma délben megvizsgálták a nyálát s ámbár nagyon sok pestisbaczillus volt benne, az orvosok azt találták, hogy ezek a bacillusok erősen megdagadtak és színüket veszítették, ami azt jelenti, hogy nem tudtak kellő energiát kifejteni.

Pöcha ápolónőt ma este ismét befecskendezték pestis elleni szérummal. A lehető legerősebb injekciót alkalmazták. Minden tu-

dásukat megfeszítik az orvosok, hogy életben tartsák szegényt.

Az éjjel érkezett jelentés szerint Pöcha állapotában még semmi fordulat sem állott be. A halállal vívott tusának még nincs vége. A láz hőfoka csökkent, az érverések száma azonban emelkedett, ami a vég kezdetét szokta jelenteni. Csak a szérum-beoltás tartja benne az életet. Ha nem oltják be, már régen megszűntek volna szenvedései. Arról szó sem volt, hogy megmenthessék. Hochegger ápolónő és a többi internált jól érzik magukat.

(Vége a pestisnek.)

A „Wiener Abendpost” jelenti:

A permanens bizottság ma délelőtt tartott ülésén a következő határozatot hozta:

Minthogy eddigelé a császári és királyi közkórházban ama három személy megbetegedése óta, akiken a pestist konstatálták, újabb pestisbetegedéshez hasonló eset nem fordult elő, minthogy továbbá vasárnap, október 30-án, letelik az a határidő, amelyet a pestisbetegekkel vagy pestisben gyanus személyekkel érintkezésben állott egyének megfigyelésére kitéztek és eddig a határideig minden figyelembe veendő helyiséget és tárgyat, betudva a pathologiai-anatómiai intézetet is, a kiadott utasítások szerint a legalaposabban fertőtlenítettek, hétfőn, október 31-én, a közkórházban az általános forgalom és az egész szolgálat újra megindulhat, feltéve, hogy addig újabb előre nem látható eset nem fordul elő.

(A Reichsrathban.)

Gróf Thun miniszterelnök eléggé kimerítő és megnyugtató feleletet adott ugyan Lueger és Gregorignak a pestis dolgában hozzá intézett interpellációira, de azért néhány antiszemita képviselő még folytatni akarja az ügyet. Ezek a képviselők még a pestist is ki akarják használni pártcélokra, csak azért, mert azt hiszik, hogy valamiképpen kellemelenséget szerezhetnek néhány zsidó orvostanárnak. Ma tárgyalták a Reichsrathban Thun miniszterelnök tegnapi választát, melyet mi is köztünk.

Először Gregorig antiszemita beszélt. Utána Bylandt-Rheidt gróf közoktatásügyi miniszter, aki rámutat a bakteriologiai kutatás nagy jelentőségére, mert ennek köszönheti az orvosi tudomány a legfontosabb haladásokat, minélfogva ő e kutatás korlátozását egy szóval sem tudná pártfogolni. Rámutat továbbá arra, hogy a bakteriologiai intézetek más városokban, így Berlinben, Pétervárott, Firenzében, Liverpoolban, ugyanolyan helyen épültek, mint a bécsi és hogy azokban ugyanolyan módon dolgoznak. Az intézet áthelyezése nem sokat használna, mert a járvány főképp a közlekedés útját követi és még a tengeren túl is áthurcolják a hajók. A miniszter hangsúlyozza, hogy az indiai expedíciónak nagy anyag köszönhető, amelyet legközelebb fognak közzétenni. A bakteriologiai intézet vezetősége a veszedelem tudatában különben is megtett minden óvintézkedést. Gregoriggal szemben kijelenti a miniszter, hogy a kísérletezésekre használt állatok elpusztítására más módot nem használnak, mint az elégetést. A pestisbaczillusokkal való kísérletezéseket különben, tekintettel a lakosság izgatottságára, megszüntették. A hol a tudományról van szó és ezzel együtt az egész emberiség javáról, ott olyan dolgokra is kell vállalkozni, amelyek egyes esetekben az illetők életének veszélyeztetésével vannak összekötve. Nemcsak a pestisbaczillusokkal való foglalkozás rejt magában veszedelmet; az orvosi kar napról-napra tárd az emberi egészség ellenségei ellen. Ha megvizsgáljuk azt, aki ebben a küzdelemben diadalmasodik, ne legyünk tulságosan kiméletlenek, midőn oly szerencsétlenség következik be, amelylyel szemben az emberi óvatosság elégtelen és ne törjük össze mi magunk azokat a fegyvereket, amelyek egyedül teszik lehetővé a diadal kivívását ebben a harcban. A miniszter beszédét nagy tetszéssel fogadták. Aztán fölemelkedett Schneider antiszemita.

Schneider beszéde után, ki a zsidókat szidta, nagy botrány támadt. Wrabetz tiltakozott Schneider beszédmodora ellen, mire az antiszemiták roppantul tármáztak. Ugy látszott, hogy verekedés lesz és a

nagy zajban csak e szót lehetett hallani: Pofont, pofont! A nyugalom végre némileg helyreállt. Hir szerint Wrabetz és Prohaszka az ülés végén rosszállási bizottság összehívását fogják indítványozni.

(Az egyetem pestisbacillusai.)

Wlassis Gyula vallás- és közoktatási miniszter fölívta a tudományegyetem rektorát, intézkedjék afelől, hogy az egyetem különböző intézeteiben tenyésztett pestisbacillusokat azonnal megsemmisítsék és azokat az állatokat pedig, amelyekbe a fekete halálnak ezt a csiráját kísérletképpen beleoltották, haladéktalanul pusztítsák el. A miniszteri leirat, melyet mai számunkban közlünk, tegnap érkezett meg az egyetemi rektori hivatalba s itt nagy feltűnést okozott, mivelhogy a bacillusok, mint annak idején az „Országos Hírlap” jelezte, részben már régebben elpusztultak, azokat pedig, amelyek még megvoltak, s múlt vasárnap Fodor József egyetemi tanár mind megsemmisítette. Dr. Mihalkovics Géza rektor még tegnap este kérdést intézett Högyes Endre egyetemi tanárhoz, aki régebben a pestisbacillusokkal foglalkozott, Fodor József doktorhoz, aki a közegészség-tani intézetet vezeti, amelyben a különféle baktériumokat állandóan tenyésztik, végül Pertik Ottó távollétében ennek asszisztensévé, ez vajjon van-e még a vezetésük alatt álló egyetemi intézetekben pestisbacillus vagy ezzel beoltott állat, de mindenünne az a válasz érkezett, hogy nincs. Ma reggel azután a rektor örömmel jelentette a miniszternek, hogy a tegnapi rendeletet megelőzték, Budapesten — az egyetem tudtával — már napok óta nincs egyetlen pestisbacillus sem,

(Husz év előtt.)

Sokat emlegetik most orrosi körökben a bécsi pestis-értekezletet, melyet a husz év előtti asztrakáni járvány alkalmából Auersperg herceg, akkori miniszterelnök elnöklése alatt 1879. január havában tartottak Bécsben. Ezen az értekezleten Magyarországot Balajthy belügyminiszteri tanácsos, Catinelli kereskedelmi miniszteri tanácsos és Fodor József dr. egyetemi tanár képviselték. Az értekezlet a következőket határozta el:

1. A betegség természete felől bíteles adatok szerzendők be. Ennél a pontnál Fodor tanár Magyarország részéről külön indítványt adott be. Indítványozta, hogy nagy gondot fordítsanak arra, hogy e betegség lényege a tudományos bűváriat összes modern eszközeivel vételessé tanulmányozás alá. Épen ezért kutató orvosok kiküldését ajánlotta. Indítványát egyhangulag elfogadták.
2. Minden kormány kötelezze magát arra, hogy a saját területén levő járványról szerzett értesüléseit a többi kormányokkal azonnal közli.
3. Az áruszállítvány Oroszország felől tiltásnak be.
4. Határozat Oroszország felől.
5. Podgyászok fertőtlenítése.

(A bécsi tanulmányut.)

Raisz Gedeon dr. közegészségügyi felügyelő, akit a magyar kormány Bécsbe küldött, hogy az előforduló pestis esetek alkalmából tett hatósági intézkedésekről tudomást szerezzen, már visszatért és jelentést tett a belügyminiszternek. Raisz dr. a legelismertebb módon nyilatkozott az osztrák hatóságok részéről tett óvintézkedések czélszerűségéről és szigorú keresztülviteléről és jelentése általában alkalmas arra, hogy minden irányban a legnagyobb megnyugtatót keltse.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Ballet a Népszínházban.** A Népszínháznak van egy új attrakciója: a ballet. A „Varázsgyűrű”-ben a szubtilis gavotte-ot ma este járták először a színház táncosnői. Meglepető szabatsággal és gráciával táncoltak a fiatal hölgyek, ami annál nagyobb érdemük, mert e ballet-műveltség nélkül is biztosan hatnának. — oly feltűnően csinosak. A közönség zajosan megtapsolta őket. Planquettének elragadóan bájos és előkelő zenéje még mindig teljes vonzerővel bír. A finom melodiákban ma is tele nézőtér gyönyörködött. A Kury

Klárából, Hegyi Arankából, Szirmaiból, Vidorból stb. álió ensemble briliáns volt és a közönség szünetlenül tapsolt és ujjaztatott. Renée szerepében, amelyet idáig Nádai Ilonka adott, ma este Bárdi Gabit láttuk. Elegáns volt és kellemesen énekelt.

* **Berlini premiérek.** Fulda új darabja, a „Herostrates” című tragédia most a berlini udvari színházban került színre és szép sikert aratott. Barátságosan fogadta a közönség a Berliner Theater újdonságát is, Philippinek „Örökség” című színművét, amely burkoltan Vilmos császár és Bismarck herceg összejövetelével foglalkozik.

* **Szöke Katalin.** Megirtuk, hogy a „Szöke Katalin”-nak, a Vigszínház drámájának díszletét és jelmezeit legközelebb Bécsbe szállítják, ahol a Carl-Theater a budapesti színház kiállításában fogja bemutatni. Mielőtt azonban a díszleteket Bécsbe szállítanák, a Vigszínház feleleveníti a darabot, amely kétszer fog színre kerülni, november 1-én, halottak napján és november 6-án, mérsékelt árú délutáni előadásban.

* **Opera Aradon.** Leszkay András, az aradi színház igazgatója, mindent elkövet, hogy az ottani közönségnek valódi műveltséget szerezzen. Társulatához szerződött a magyar királyi Operaház nyugalmazott tagját, Odry Lehel; kinek vezetése alatt tanulták be a társulat tagjai a „Faust” operát. Az Odry műértő vezetése és közreműködése mellett fényesen is sikerült a tegnapi előadás a közönség zsufolóság megtöltötte a színházat, amely alkalommal a tagok közül kitétek: Ruzsinszky Ilona, a vidék egyik legjobbhangu primadonnája, Rédey Szidi, a férfiak közül maga Odry Lehel, továbbá Pintér Imre és Déri Jenő. Leszkay igazgató a zenekart is megerősítette és most már huszonhárom zenész játszik a derék Müller Antal karmester vezénylete alatt.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **A Csengeri-kalapok és egyéb történetek** című kis novella-kötet jelent meg ma a Magyar Könyvtárban, Kabos Edéttől. A Csengeri-kalapokat ismerik és bizonyára élvezték is az „Országos Hírlap” olvasói, mert a mi lapunkban jelent meg a tavasszal kollegánknak ez a szép kis elbeszélése. Mai számunkban egy másik elbeszélést közlünk az érdekes könyvből, s ez a mai tárczánk fölment az alól, hogy mindazt a jót elmondjuk Kabos Ederől, amit gondolunk róla. Az elbeszélés két egyforma nevű alakja, a gyilkos és a tolvaj olyan erővel, olyan igaz színekkel van megrajzolva, ahogy csak egy teljesen kiforrott nagy talentumu író tud alakokat megteremteni.

* **A földrajzi társaság** ma délután Erdődy Béla dr. elnöklésével felolvasó-ülést tartott, amelyen Berecz Antal bemutatta Telkes Simonnak „Helyneveinkről” szóló értekezését. Telkes felpanaszolja, hogy a fővárosi hazafias német sajtó egész flegmatikusan használja még ma is a Grosswardein, Neusatz stb. elnevezéseket, melyek pedig a magyar helynevekről szóló törvény szentesítése napján megsemmisítettek. De székes fővárosunk utcáinak és tereinek nevét is németre fordítják, s így lesz aztán a Sas-utcából Adlergasse, a Nádor-utcából Palatin-gasse. Ez komoly sérelme a magyarságnak. Az éljenzéssel fogadott előadás után Erdődy Béla dr. ismertette a Lisboában lefolyt Vasco di Gama-ünnepségeket, amelyeknél ő képviselte a magyar földrajzi társaságot, és amelyek fényesen folytak le.

VIDÉK.

* **(Főispáni beiktatás.)** Pogány Károlynak, Krassó-Szörény vármegye új főispánjának beiktatása Lugoson ma rendkívüli ünnepélyességgel ment végbe. A vendégek között megjelentek: Pulszky Ágost, Szerb György, Szende Béla és Harkányi báró országgyűlési képviselők, Dárday Sándor főszámszéki alelnök stb. Egész Krassó-Szörénymegye talpon volt és a beiktatási ünnepre nemzetiségi különbség nélkül jöttek el magyarok, németek és románok. A főispán beszédében azt hangoztatta, hogy valamint elődje, Jakabffy államtitkár, úgy ő is egész gondját a béke és egyetértés ápolására fogja fordítani. A románok részéről Bredicean ügyvéd szólalt fel, azt mondva, hogy szívesen el-

fogadják a főispán programját, ha ellenértékül a törvények igaz végrehajtását biztosítják nekik. Délután banket volt.

A banketen élénk feltűnést keltett Szivák Imre országgyűlési képviselő pohárköszöntője, amelyben figyelmezteti a románokat, hogy tiszteljék azt az országot amely nekik több jogot biztosít, mint bármely állam a nemzetiségeknek — Pulszky képviselő felköszöntőjében Pogány érde-meiről szól és szerencsét kíván a megyének, hogy ily kiváló férfit kapott főispánnak. A románok lelkesülten hallgatták mind a két tósztot.

Az erdélyi státusgyűlés.

(Majláth püspök panasza.)

Az erdélyi római katolikus státusgyűlést — mint tudósítónk írja — ma délelőtt tíz órakor nyitották meg.

A gyűlésen Majláth Gusztáv gróf püspök elnökölt, aki bejelentette, hogy Jósika Samu báró világi elnök, betegsége miatt, a tárgyaláson részt nem vehet.

Ezután meleg és kegyeletes hangon emlékezett meg a királyné haláláról, a vallástalan nevelés megdöbbentő eredményének mondván a merényletet. Felolvasták és elfogadták a státus részvétfeliratát, melyet a gyűlés állva hallgatott végig.

Az autonómia ügyére térve, kijelentette a püspök, hogy az országos bizottság által kiküldött kilenczes bizottság elkészítette a tervezetet és az országos autonómiai szervezet létrejött, még pedig sokkal egyházasabb szellemben, mint azt a hetvenes években akarták. Ez azoknak a férfiaknak az érdeme, akik a bizottságban az ügy érdekében egyéni nézetükről is lemondtak. A kilenczes bizottság az erdélyi autonómiát nem érinti, csak azokban, amelyek a katolicizmus minden érdekeit érintik. A többi teendőt a 27-es bizottság és az országgyűlés végzik el.

Most pedig személyesnek látszó ügyben, de nem magáért, szólal föl. Ismeretesek — ugymond — azok a támadások, amelyeket püspöksége első évében ellene intéztek. Nem reflektálna rájuk, mert tudja, hogy ezek híveit nem teszik bizalmatlanná. Ne engedjék meg azonban, hogy püspökjükről így írjanak, ne támogassák azt a sajtót, amely a kereszténységet szolgálja és szertartásaiban támadja. Ez a sajtó nem a vallást, hanem a kozmopolita érdek-szövetséget szolgálja; megméltelyezi erkölcsstelen hirdetésekkel az ifjuság tiszta erkölcsét; ez a sajtó az öngyilkosokat egekig emeli és ezzel utánzásra csábít; ez a sajtó a királygyilkosokat, mint szelid egyéneket tünteti fel. Tegyenek úgy, mint ama székegy városban, melynek lakossága, midőn püspökét ottléte alatt a helyi sajtó rágalmazta, gyűlölettel irva róla, gyűlést tartva tiltakozott és visszavonni kényszeríté a rágalmakat.

— **Netűrjék, hogy püspöküket bántásák.**

Nem mint magánember kéri ezt és azért szeretné, hogy amit most mondott, az egész országban meghallják és szeretné, hogy ama katolikus sajtót támogassák, melynek fentartása nagy áldozatokba kerül és mely felépíteni akarja azt, amit lerombolnak. A maga részéről, hogyha olyant lenne, ami az oltár előtt tett esküjével ellenkezőnek, nem tudna szemébe nézni a gyűlésnek és lemondana. Addig azonban nem fog pihenni, hanem folytatja eddigi működését, híveinek lelki üdvössége érdekében.

E beszéd után konstataáltak, hogy negyvenkét egyházi és hatvanöt világi képviselő van jelen.

Ezután Betegh Imre földhírtokos szólal fel. Tudjuk — ugymond — hogy a püspök ellen intézett támadások alaptalanok és galádok és úgy látszik, hogy most büntetlenül szabad tekintélyeket lerombolni. Indítványt terjeszt be, hogy a státusgyűlés mondja ki, hogy midőn a püspök ellen intézett hírlapi támadások fölött megbotránkozását fejezi ki, még nagyobb bizalommal viseltetik iránta, azonosítja magát vele és kéri, hogy az erdélyi katolikus hitéletet eddig nem ismert virágzásra vezesse. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

A gyűlésen a világiak közt ott voltak: Beldi Ákos, Sándor János, Pótsa József főispánok, Mohay Sándor, Szabó József főrendiházi tag, Farkas Lajos, Csiki Viktor, Haller Károly, Orbán Ottó báró, Jósika Gábor báró, Beldi Kálmán, Gál Domokos Rudnyánszky Béla báró, Torma Miklós alispán, Opor György és István, Korniss Viktor gróf világi alelnök, aki Jósika helyett elnökölt, Szamosi János, Bornemisza Tivadar, Mikó Árpád báró, Szász Béla, Szentkereszty Béla báró stb.

Végül áttértek az igazgatótanács jelentésére.

A délután folyamán a státusgyűlés letárgyalta és elfogadta az igazgatótanács jelentését. Vita csupán némely vagyonezelési kérdésben merült fel. A gyűlés táviratilag üdvözölte a pápát.

Nem válaszolunk itt semmit a püspök urnak a sajtó ellen intézett támadásaira. A püspök ur panaszkodik, kcservesen panaszkodik, tehát fáj neki valami. A fájdalmat pedig tisztelni kell.

Csak egy szót szeretünk volna beleszurni Majláth Gusztáv ő méltósága eme védelemkereső feljajdulásába:

— Ne engedjétek bántani a püspököt! Mennyivel szebben hangzott volna, mennyivel rokonszenvesebb lett volna, ha így mondja:

— Ne engedjétek igaztalanul bántani a püspököt!

Mert igazságosan bizony a püspököt is szabad bántani. S úgy látszik, neki épen ez fáj legjobban.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A megszorult földesur. Két pénzágenst, Stern Ignácot és Schultheisz Sámuel a törvényszék tavaly uzsora miatt vád alá helyezte. A panaszt ellenük egy temesmegyei fiatal földbirtokos, Bajzáth István emelte, aki azóta gondnokság alá került. A fiatal Bajzáth harmadéve Budapesten tartózkodott. A pénzágensok, akik nagyon szemmel szokták kísérni a kifosztásra alkalmas médiumokat, mindig nyomában voltak a könnyelmű életet folytató gavallérnak. Eleinte hórészpekulációkba rántották be, utóbb a váltóival kezdtek manipulálni. Történt aztán, hogy egy alkalommal Bajzáth egy tizezer forintos váltót adott át Sternnek s ez a váltóért mindössze nyolczszáz forintot adott. Ennek daczára az egész tizezer forintot bekebelezették Bajzáth birtokára. A vizsgálat során Stern és Schultheisz azzal védekeztek, hogy ők a 800 forinton felül Bajzáthnak 8900 forintnyi régi váltóit is visszaadták, s ezért kapott tizezer forintos váltójáért készpénzben csupán nyolczszáz forintot. Mára volt kitzúve ebben a bűnpörben a végtárgyalás, de azon a vádlottak közül csak Schultheisz jelent meg, mert a másik, Stern Ignác már rég Amerikába szökött. Ezért, de a miatt is, hogy a fiatal Bajzáth most egy németországi hidegvizgyógyintézetben van, Fekete Gyula dr. elnök a tárgyalást elhalasztotta. Bajzáthot most majd ott Németországban hallgatják ki s ha vallomása megjön, akkor tartják meg a végtárgyalást, persze csakis Schultheisz ellen.

— A senki gyermeke. Schilder Mari fiatal, alig 18 éves cselédlány a nyáron egy fiugyermeknek adott életet. Amint a klinikáról elbocsátották, ölébe vette a kis porontyot s utnak indult, de maga sem tudta, merre. Estig bolyongott a főváros utcáin s amint besötétedett, a gyermeket letette az óvoda-utca 3. számú ház kapujába. Arra nem volt lelke a szegény Schilder Marinak, hogy minden gondját levegye szülőitől, hanem maga meghúzódt a közelben s leste, hogy mi fog történni. Arra jött Tóth Lidi varrónő s fölvetta a földről a kis síró jóságot, amit látva az anya, távozni akart. Am ekkor a pillanatban letartóztatták s a törvényszék, Bakonyi Kálmán dr. elnöklésével, Schilder Marit ma a büntetőtörvény 254. szakaszába ütköző családi állás elleni büntetés miatt vontta felelősségre.

A tárgyaláson sirva panaszkodta el a boldogtalan anya, hogy a kényszerűség vitte odáig, hogy gyermekétől megszabadulni próbáljon. Mert nem volt módja eltartani s még azt sem tudta, hogy legalább ideiglenesen hol helyezze el a gyermeket.

Elnök: Ha kérdezősködött volna, majd adtak volna tanácsot.

— Tanácsot, könyörgöm, kaptam is.

— Nos, miért nem vitte hát valamelyik jótékony-egyletbe, például a lelenczházba?

— Szaladgáltam én hat helyre is, de seholl sem akarták befogadni.

A törvényszék Schilder Marit három napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

SPORT.

— Udvari vadászat. Gödöllőről jelentik, hogy a babati erdőben tegnap udvari vadászat volt, amelyben részt vettek: Lipót bajor herceg, Liechtenstein herceg főudvarmester, Paar gróf lovassági tábornok főhadsegéd, Veszely lovag és Pillik szárnysegédek, Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő, Pettera vadászmeister és Tegze dr. udvari orvos.

— Football match. A csömöri-úti versenypálya belső gyepén vasárnap délután fél három óraker nemzeti közötti football matchet rendeznek, amelyen a bécsi football-egyesület és a budapesti torna-klub legjobb bajnokai fognak egymással megküzdeni.

— Greif triála. A vasárnap futandó Henckel-Memorial favoritja, Greif, Hoppegartenben a következő galoppot végezte: Greif (57 kg.), Liebele (55½ kg.) és a hároméves Wintermärchen (59½ kg.) 1200 méterre próbálkoztak. Wintermärchen és Liebele felváltva vezettek egészen az 1100 méteres távig, hol Greif az élre nyomult, de hiába nyult előre az ösztökélő jockey alatt. Liebele és Wintermärchen csak fejhosszal voltak mögötte az 1200 méteres célnál.

Bécsi októberi lóversenyek.

(Hetedik nap.)

A papirforma hiveinek ma kellemlen napjuk volt. Egyik meglepetés a másikat követte és a favoritok még a helyről is leszorultak. Az esztendő legkínosabb versenynapja volt ez a fogadónak. A Bucsú-handicapban óriási súlyával Gágerl győzött könnyen Komámasszony és Per pedes ellen, míg a fogadók kedvence, Nickerl, még helyet sem kapott. Az összes futamokban átlag tizszeres osztalékok voltak.

A részletes eredmény a következő:

I. Nyeretlenek versenye. Díj 2000 korona. Távoiság 1200 méter.

1. Báró Springer G. Jane Eyre 54½ kilogramm, lovagolta Warne.
2. Péchy A. Swell 56 kilogramm, lovagolta Sharpe.
3. Geist G. Gyémánt 56 kilogramm, lovagolta Adams.

Futottak még: Gróf Festetics T. Alfréd 56 kilogramm, Wahrmann R. Dominik 56 kilogramm, Capt. George Batavia 54½ kilogramm, Gróf Trauttmansdorff Caulalongkorn 56 kilogramm, Alfréd-ot, mely második volt disqualifikáltak.

Totalisateur 5 : 38, helyre 25 : 45, 33 és 39.

II. Eladó-verseny. Díj 2000 korona. Távoiság 1600 méter.

1. Geist G. Pimasz 53 kilogramm, lovagolta Sharpe.
2. Mr. C. Wood Beauharnais 47 kilogramm, lovagolta Poole.
3. Szászbereki ménes Gwen 56 kilogramm, lovagolta Peake.

Futottak még: Mr. Five Win some money 47 kilogramm, Miklósfalvi ménes Collision 47 kilogramm, Szemere M. Tárogató 45½ kilogramm, Gróf Trauttmansdorff Consequent 47 kilogramm, Wahrmann R. Pali 45½ kilogramm, Mr. Dorryt Simbach 50 kilogramm.

Totalisateur 5 : 26, helyre 25 : 41, 41, 41.

III. Nagy bucsú-handicap. Díj 10.000 korona. Távoiság 2000 méter.

1. Dreher A. Gagerl 61 kilogramm, lovagolta Smith.
2. Br. Königwarter Komámasszony 59½ kilogr., lovagolta Adams.
3. Br. Springer G. Per pedes 55 kilogramm, lovagolta Warne.

Futottak még: Br. Üchritz Zs. Nickerl 54½ kilogramm, Lovag Dittl Erbprinz 53½ kilogramm, Gróf Forgách L. Forgószél 48½ kilogramm, Schindler L. Toll 46 kilogramm.

Totalisateur 5 : 65, helyre 25 : 72, 50 és 56.

IV. Eladó-handicap. Díj 2000 korona. Távoiság 1200 méter.

1. Br. Springer G. Nyilvány 61 kilogramm, lovagolta Warne.
2. Mr. C. Wood Palota 56 kilogramm, lovagolta Wilton.
3. Lovag Wiener-Welten In sel 50 kilogramm, lovagolta Peake.

Futottak még: Mr. Lincoln Valaki 64 kilogramm, Mr. Janoff Bertha 63½ kilogramm, Péchy A. President 60 kilogramm, Krausz L. Mia Teresina, Wahrmann R. Jammerfetzen 56 kilogramm.

Totalisateur : 5 : 38, helyre 25 : 85, 82 és 58. Nyilványt gróf Baltazzi 4000 koronáért megvette.

V. Eladó-akadályverseny. Díj 2000 korona. Távoiság 4800 méter.

1. Hoffman százados Conjuror 72½ kilogramm, lovagolta Hesp.
2. Tränkel A. Millefleurs 67 kilogramm, lovagolta Geoghegan.
3. Geist G. Bibis 65 kilogramm, lovagolta Salter.

Futottak még: Hg. Auersperg Old Jack Dickinson 63 kilogramm, Gr. Kinsky Zd. Newermind 66½ kilogramm elbakott.

Totalisateur : 5 : 72, helyre 25 : 102 és 37.

VI. Nyeretlenek gát-versenye. Díj 3000 korona. Távoiság 3200 méter.

1. Mr. Goon L'Éclairer 60 kilogramm, lovagolta Buckenham.
2. Tränkel A. Longchamps 60 kilogramm, lovagolta Geoghegan.
3. Herceg Auersperg Sarolta 60 kilogramm, lovagolta Williamson.

Futottak még: Gróf Arco Zinneberg Mauritius 60 kilogramm, Gróf Kinsky Zd. Pressburg 60 kilogramm, Totalisateur : 5 : 30, helyre 25 : 44, és 37.

VII. Handicap. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter.

1. Reszke D. ur Nitupercas 58½ kilogramm, lovagolta Warne.
2. Szemere M. Loindelle 52 kilogramm, lovagolta Clémenson.
3. Wahrmann R. Damiette 53½ kilogramm, lovagolta Adams.

Futottak még: Egyedi A. Vértes 45½ kilogramm, Gr. Festetics T. Balaton 57 kilogramm, Szászbereki ménes Tarna 56½ kilogramm, Ugyanaz Tulipán 45½ kilogramm, Miklósfalvi ménes Tartuffe 56½ kilogramm, Geist G. Remény 55½ kilogramm, Mr. Janoff Acetylen 55 kilogramm, Mr. Lincoln Duca 54½ kilogramm, Gróf Trauttmansdorff Philine 51 kilogramm, Gróf Kinsky Zd. Mennykő 51 kilogramm.

Bírói ítélet: Könnyen négy hosszal első.

Totalisateur : 5 : 47, helyre 25 : 55, 71 és 64.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. Az igazságügy miniszter Kovács Lajos löcsei törvényszéki aljegyzőt a szombathelyi törvényszékhez jegyzővé, Paraszka Gyula és Deák Ferencz debreczeni törvényszéki joggyakornokot a debreczeni, Gregor Kálmán beszteczebányai törvényszéki joggyakornokot a beszteczebányai, Alcsuti Ágost dr. budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki és Neuhold Ferencz dr. budapesti büntető törvényszéki joggyakornokot a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék, Börcsök Andor budapesti ítélőtáblai joggyakornokot a budapesti büntető törvényszékhez, Borsos József sátoralja-ujhelyi törvényszéki joggyakornokot a sátoralja-ujhelyi, Grandpierre Károly dévai törvényszéki joggyakornokot a lugosi, Lábos Béla sátoralja-ujhelyi törvényszéki joggyakornokot a szatmári, Szabó István deési törvényszéki joggyakornokot a szabadkai, Günsberger József pécsi törvényszéki joggyakornokot a pécsi járásbíróshoz, Hánnig István veszprémi törvényszéki joggyakornokot a pécsi, Petrovits László balassagyarmati törvényszéki joggyakornokot az újvidéki törvényszékhez nevezte ki.

Pályázatok. („Budapesti Közlöny" 247. számából). A magyar királyi IV. számú csendőrküldési parancsnokságnál Kassán szolgai állásra, a lévai pénzügyigazgatóságnál segédtitkári állásra, a pestvidéki pénzügyigazgatóságnál fogalmazó gyakornoki állásra, a vámos-mikolai (Ipolytörvény) járásbíróshoz irnoki állásra, a mátészalkai (Szatmár) járásbíróshoz segédtelekkönyvvezető-állásra, az ipolytörvény törvényszékénél bírói állásra, a szász-régeni (Maros-Vásárhely) járásbíróshoz albírói állásra, a makói (Szeged) járásbíróshoz albírói állásra, postamesteri állásokra Bars-Endréd (Bars vm.), Baracsházán (Temes vm.), Feketeváros (Sopron vm.), Eszényen (Szabolcs vm.) és Kocséren (Pest vm.), a nagybecskereki törvényszék aljegyzői állásra lehet a folyamodásokat benyújtani.

NYILT-TÉR.

Figyelmeztetésül szolgáljon, hogy fertőző-betegségek elleni legjobb eszköz a

COGNAC.

Ezt a célt csakis elősmert jó gyártmánnyal érhetjük el, miért is a többszörösen kizárólag díszoklevelekkel kitüntetett és általános kiterjedtségnek örvendő régi és jó hírnevű

Gróf Keglevich István utd. cég gyártmánya.

* * * * * Extra * * * * *
és V. S. O. jelzésű minőségekben, melyek mindenütt kaphatók, leginkább ajánlhatók.

RÉVAI TESTVÉREK

IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKIADÓHIVATALÁT

Összes üzleti helyiségeit helyszűke

VIII., Üllői-ut 18. szám alá

külön az intézet czélfajra épült nagy könyvesháza
tette át.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

London, október 27. A „Times“-nak jelentik Haifából 25-iki kelettel: A porta egy újonnan szervekedett angol társaságnak új engedélyt adott a a haifa-damaszkuszi vasut kiépítésére.

Pétóvár, október 27. A közlekedésügyi minisztérium ma léptette életbe azt a szabályrendeletet, amely szerint a vasuti igazgatóságok felelősek a külföldre szállított gabonánál mutató sulyvesztéséért. Az új szabályzat szerint a vasutak kötelesek az átvételi állomáson pontosan ugyanazt a gabonamennyiséget átszolgáltatni, amelyet a feladó állomáson megállapítottak. Husz pudig elnézik a sulyhiányt, mert az áru átvévi és a hivatalnokok ilyen mennyiséggel rendszerint kísérleteket tesznek a gabona osztályozása végett. Ha nagyobb sulyhiány mutatkozik, a vasutak kötelesek a hiányt a gabona napi ára szerint pótolni. A szabályzat kiterjed az összes gabonaneműekre és veteménymagvakra.

New-York, október 27.

	okt. 27. cents	okt. 26. cents.
Baza decemberre	76 ³ / _s	75
májusra	74 ³ / _s	75 ³ / _s
Tengeri decemberre	38	38

Chicago, október 27.

	okt. 27. cents	okt. 26. cents
Baza decemberre	68 ³ / _s	67 ¹ / _s
Tengeri decemberre	32 ¹ / _s	32 ¹ / _s

Mezőgazdaság.

Oroszország termése. Szentpétervári jelentések szerint az idei őszi és tavaszi vetés próbacsépléseinek eredménye az 50 európai kormányzó-ságban tízedenkint 40 pud, a tavalyi 35 puddal szemben. Az európai Oroszország 499 járása közül negyvenháromban rossz volt a gabonatermés, 159-ben ki nem elégitő és középszerű, 268-ban pedig kielégítő. A múlt évben a termés rossz volt negyvenkét járásban, ki nem elégitő és középszerű 278-ban, kielégítő 178-ban. Az 50 európai kormányzó-ságban a gabonatermés 1898-ban a következő volt: őszi gabona 1076.5 millió pud, tavaszi gabona 1432.1 millió pud, összesen 2508.6 millió pud, a tavalyi 2135 millió puddal szemben. A gabonakészletet 1898. július 15-én 284 millió pudra becsülték a múlt évi 566 millió pudnyi készlettel szemben. Az egész európai Oroszországnak rendelkezésre álló gabonája e szerint 1897-ben 2701 millió pudra, 1898-ban pedig 2893 millió pudra rugott, vagyis az idén 192 millió puddal többre, mint tavaly.

Ipar- és kereskedelem.

Allandó fejőstehénvásár Hőgyészen. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Hőgyészen (Tolna vármegye) minden hónap első keddi, és ha ez ünnepre esnék, — az ezt követő hétköznapon kizárólag bonyhádi tájmarha felhajtására országos vásár rendeztessék. Az első vásár (Mindenszentek ünnepe miatt) f. évi november hó 2-án (szerdán) fog megtartatni. E vásár különösen a tehenészettulajdonosokra bir fontossággal, mert itt igen kedvező alkalmuk fog nyilni friss fejőstehének bevásárlására. Értesülésünk szerint a felhajtás ezen anyagból nagy lesz. Hőgyész község előjárósága a vásárt illető minden felvilágosítással készségesen szolgál a hívántra és előzetes értesítés

esetén gondoskodik lakásról, kocsikról a szakál-hőgyészi vasutállomásra, a megvett állatok elszállításáról, állatkisérőkről stb.

A kapitány ur tőzsdépőre. Ismételten megemlékeztünk már erről az ügyről, amely még ma is élénken foglalkoztatja a tőzsdei köröket. Ma egy estülap azt írta, hogy a tőzsdebizományok mozgalmat indítottak, amelynek éle a bíróság sérelmes ítélete ellen irányul. Azonkívül a százados felettes katonai hatósága is foglalkozik a pörös ügygyel. Mindebből pedig egy szó sem igaz. A tőzsdebizományosok nem „mozognak“ és semmi hajlandóságuk sincs arra, hogy magukat a szóban levő bizományos ügyével identifkálják. Ellenkezőleg, a választott bíróság ítéletét a börzén osztatlan megnyugvással fogadták, tudva azt, hogy nemcsak a járattal személyekkel való üzletkötés képezte az ítélet indokát, hanem a tőzsdetanács 1896. február 20-án kelt kijelentésében foglalt gravamenek. E kijelentésnek szövege pedig a következő:

A tőzsdetanács szükségesnek tartja kinyilatkoztatni, hogy a tőzsdebíróság elé vitt perekben a tőzsdebíróság figyelme oly körülményekre is kiterjed, melyekből alapos következtetés vonható arra, hogy az ügyletekben tájékozatlan személyek r á s z e d ő s e v a g y k i z s á k m á n y o l á s a czéloztatott és amennyiben a tőzsdebíróság arra a meggyőződésre jut, hogy ily körülmények forognak fenn, az ezek alapján támasztott igényt meg nem itéli.

Ennek a kijelentésnek a bázisán utasították el a felperest.

Az alperes különben is a tárgyalás előtt kijelentette, hogy az ügyből kifolyólag semminemű anyagi előnyre nem reflektál és egyáltalában csakis ügyvédje, dr. Virág Mór tanácsára provokálta a tőzsdebíróság ítéletét, hogy ezek az ellenszenves üzemek megbolyegettessenek. A kereset-összeget az alperes jótékony czélra fordította. Az említett cikk egyébként a tőzsdetanács egyik tagját is belevonja a dologba, azt említve, hogy az illető (aki melesleg megjegyzeve, tartalékos huszártiszt) szoros baráti viszonyban áll az alperessel, és hogy „mégis részt vett a tárgyaláson habár — nem aktív.“ A kérdéses tőzsdetanácsos ugyanis a tárgyalásnál a hallgatóságnak rezervált padon foglalt helyet, ép úgy, mint munkatársunk és mint több más érdeklődő. Tehát tényleg a lehető legpasszívabb módon „vett részt a tárgyaláson“. Mindössze kíváncsi volt a részletekre.

Magyar közgazdasági-társaság. A társaság ma este Láng Lajos elnöklése alatt igazgatósági ülést tartott, melyen számos új tagot és könyvadományt jelentettek be. Halász Sándor dr. igazgató bemutatta a „Közgazdasági Lexikon“ megjelent I. kötetét s közölte, hogy a II. kötet kézirat is már jórészt együtt van. Ez a kötet valószínűleg februárban jelenik meg. A választmány nagy örömmel fogadta a nagyfontosságú mű megjelenésének híreit. Elhatározták ezután, hogy a társaság millennárius évkönyvét a tagok közt szét fogja osztani. Végül Farkas Jenő dr. tartott élénk figyelemmel hallgatott előadást a „Pellagra gazdasági okai“ czímen.

Kőbányai sertéspiacz, okt. 27. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) — krajczárig. Közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) — krajczárig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 48—48¹/₂ kr. Közép (páronkint 251—320 klgrig terjedő sulyban) 48¹/_s—49 kr. Könnyű (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban; 50—51 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) 48⁵/_s—49 krajczárig, közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) 47⁵/_s—48⁵/_s krajczárig Könnyű páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 47—48 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. okt. 25. napján volt készlet 42181 darab, okt. 26-án felhajtott 133 db, október 26-án elszállított 368 darab, október 27-ére maradt készletben 41946 darab. A hizott sertés üzlet irányzata lanyha.

Budapesti konzum-sertésvásár, okt. 27. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. okt. 26-án érkezett 617 drb. Készlet 151 darab, összes felhajtás 768 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 351 drb, klszállítottan maradt 417 drb. Napi árak: 120—180 eilős 48—50 kr, 220—280 kilós 46—50 krajczár; 320—380 kilós 46—50 kr, öreg nehéz 46—48 krajczár, malacz 40—42 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Pénzügy.

Érsekújvári takarékpénztár. Ma tartották meg a rendkívüli közgyűlést, amelyen elhatározták, hogy a mérlegszerű tartalékokat teljesen lairják és a részvénytőkét is husz százalékos leírás útján 300.000 forintól 240.000 forintra szállítják le. Egyidejűleg 200 darab 400 forintos elsőbbségi részvényt fognak kibocsátani, amelyekre elővételi jogot adnak a jelenlegi részvényeseknek. Amennyiben ezek az elsőbbségi részvényeket nem vennék át, azoknak átvételére a Pesti hazai takarékpénztár vállalkozott, amely eddig is kiváló gondoskodással viseltetett a bajba jutott pénztintézet iránt.

Oszták-magyar bank. Az oszták-magyar bank főtanácsa mai ülésében ismét foglalkozott a pénzpiac helyzetével. A kamatláb felemelésére senki sem terjesztett elő javaslatot. — Ó-Kanizsa nagyközséget, amely eddig a szabadkai bankkerülethez tartozott, a szegedi bankkerülethez osztották be, arra való tekintettel, hogy e helylyel élénkebb üzleti összeköttetésben áll.

Közlekedés.

A vasuti menetrendek. A közforgalmu vasutak menetrendjének szerkesztése, jóváhagyása és kihirdetése körül követett eljárást egységesen kívánja szabályozni a kereskedelemügyi miniszter. Az idevágó kérdések tárgyalása czéljából a miniszter értekezletre hívta meg az önálló igazgatásu vasutakat. Az értekezletet Mándy Lajos miniszteri tanácsosnak, a vasuti szakosztály főnökének elnöklése alatt november hó 15-én tartják meg a kereskedelemügyi minisztériumban.

BUDAPESTI GABONATŐZSDE.

Budapest, október 27.

(Az új tengeri.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy az állomások az idei morzsolt tengeriküldeményeket soron kívül intézzék el. Ezzel a minden évben visszatérő rendelkezéssel immár hivatalosan is megnyitott a forgalom új-kukoriczában; tényleg azonban már hetek óta expediálnak morzsolt tengerit, főleg a délvidéki állomásokról. Az említett vasutigazgatósági intézkedés egyébként annyiban tárgyaltan, hogy az idén — sajnos! — sehol nyoma sincs az árutorlódásnak. A forgalom pang!

Felemlítjük egyuttal, hogy a tengeri-termés az utolsó hírek szerint várákozason felül sikerült. A Bácskából és Bánáthól arról értesitenek, hogy az eredmény fölülmulja az utolsó évek termését és hogy most, miután a vetési munkák befejezvék, óriási kínálat várható új-tengeriben.

Ma különben a következő árakat fizették: V e r s e c z állomáson, illetve az állomás paritásán, azonnali szállítással 3 forint 50 krajczárt, november-decemberre 3 forint 65 krajczárt, november-januárra 3 forint 75 krajczárt, november-májusra 3 forint 90 krajczárt. Kunszent-Márton állomáson prompt szállításra 4 forint 10 krajczárt, Karczagon 4 forint 15 krajczárt.

A tőzsde egyébként már hetek óta bizalmatlansággal viseltetik a tengeri áralakulása iránt és a legvehemensebb hausse közepette is csak szerényen emelte fel e cikk árát. Szeptember elején 8 forint 40 krajczár volt a márcziusi buza és 4 forint 30 krajczár a májusi tengeri ára. Azóta a buza kurzusa 1 forint 30 krajczárral, a kukoriczáé egészben 28 krajczárral emelkedett. Zab ma 4 forint 68 krajczár.

A börzén különben erre nézve jellemző „vice“ forog közzájón, amely azt tartja, hogy „a buza temetésekor a kukoricza viszi majd a keresztet.“

(A mai üzlet.)

A külföldi piacok lanyhák. New-Yorkban 1¹/_s centtel, Londonban egy fél pennyvel, Liverpoolban egy negyed pennyvel csökkentek az árak. Nálunk is kényelmetlenül érezték magukat a hausseisták és realizáltak. Zárul a buza 9 forint 58 krajczárral, a rozs 8 forint 20 krajczárral, tehát 5 krajczárral olcsóbban, mint tegnap este.

A készáru-üzletben szintén 5 krajczárt vesz az árcsökkenés.

Bankverein 260.—, Osztrák Länderbank 219.50, Osztrák-magyar bank 916.—, Osztrák-magyar államvasut 348.50, Déli vasut részvény 69.—, Elbervölgyi vasut 260.25, Dunagőzhajózási részvény 413.—, Alpesi bányarészvény 176.—, Dohányrészvény 126.50, 20 frankos 5.545, Császári kir. vert arany 5.72, Londoni váltóár 120.75, Német bankváltó 58.87, Tramway 559. Az irányzat nyugodi.

Bécs, október 27. A déli tőzsde zárata után jegyeznék: Osztrák hitelrészvény 352.25, Anglo-bank 154.75, Bankver. 260.—, Union-bank 290.50, Länderbank 219.50, Osztr.-magyar államvasut 348.25, Déli vasut 68.87, Elbervölgyi vasut 260.—, Északnyugoti vasut 246.—, Török dohányrészvény 126.50, Alpesi bányá 175.40, Májusi járadék 100.85, Töröksorsajegy 57.—, Német márka 58.92 forint.

Frankfurt, október 27. (Zárlat.) 4^oo-os ezüst-járadék 85.01, 4^oo-os osztrák aranyjáradék 101.40, 4^oo magyar aranyjáradék 101.30, magyar koronajáradék 98.—, osztrák hitelintézeti részvény 297.75, osztrák-magyar bank 775.—, osztrák-magyar államvasut 294.25, déli vasut 62.—, bécsi váltóár 169.60, londoni váltóár 204.85, Párisi váltóár 807.75, bécsi Bankverein 219.50, Union-bank részvény 249.—, villamos részvény 131.70, 3^oo magyar arany-kölcsön 87.70, 4^oo Alpesi bányarészvény 148.95. Az irányzat szilárd.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorologiai intézet távirati jelentése 1898. október 27-én reggel 7 órakor

Állomások	Léghőmérséklet		Csapadék	Állomások	Léghőmérséklet	
	max. 700 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint			max. 700 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint
Arvadkálja	35.2	07.6	0	Pola	67.1	13.0
Balmazújváros	35.0	10.9	0	Losina	66.4	14.1
N.-Szombathely	33.1	07.2	0	Sarajevó	70.2	21.3
Magyar-Ovár	32.7	05.1	0	Torino	62.4	17.4
O-Gyalla	32.7	05.1	0	Fiorenca	67.4	19.5
Budapest	32.5	08.4	0	Róma	67.2	15.5
Kodopolc	32.2	05.7	0	Nápoly	66.0	15.0
Sopron	32.2	04.9	0	Brindisi	66.1	15.5
Hörény	32.2	07.0	0	Palermo	65.6	15.3
Keszthely	32.2	07.3	0	Málta	65.0	15.5
Zágráb	32.0	10.9	0	Zürich	62.9	17.7
Fiume	32.0	10.3	0	Biarritz	65.2	15.0
Cirkvenica	31.5	10.0	0	Nizza	67.1	15.6
Pancsova	31.4	07.6	0	Páris	66.2	15.3
Tomarváros	31.4	07.6	0	Kopenhága	66.0	15.0
Arad	31.6	09.9	0	Hamburg	59.5	11.7
Szeged	31.3	09.8	0	Berlin	62.2	11.9
Szolnok	31.4	08.5	0	Christiansund	41.2	5.4
Eger	31.4	06.3	0	Stockholm	60.0	13.0
Debrecen	31.4	04.5	0	Szent-Pétervár	59.7	13.8
Keszmarék	31.7	08.7	0	Moszkva	59.7	13.8
Ungvár	31.5	09.7	0	Varsó	60.0	15.0
Szalmon	31.2	10.2	0	Kiew	61.1	15.7
Nagy-Váradi	31.2	02.4	0	Odessa	—	—
Kolozsvár	31.9	08.4	0	Sofia	65.1	11.0
Nagy-Szeben	31.6	08.0	0	Szöfia	60.0	11.0
Bécs	31.5	08.0	0	Konstantinápoly	62.0	13.0
Salzburg	31.0	06.0	0			
München	31.3	06.0	0			

Közép- és Dél-Európában egy nagy kiterjedésű barometres maximum halása alatt csendes és száraz idő uralkodik. Egy mély depresszió elvonult Európa északi és Oroszország belseje felé terjeszkedik, ahol általános enyhülést és eszést okoz. Hazánkban az idő száraz és általában enyhe, jóllehet a reggeli hőmérsékletek kisebbednek. Részben felhős, enyhe és többnyire száraz idő várható.

VIZÁLLÁS.

— Október 27-én. —

Felj.	Vízmerés	Vízállás reggel	Áradás v. apadás	Felj.	Vízmerés	Vízállás reggel	Áradás v. apadás
		centiméter				centiméter	
Duna	Schärding	+ 085	V	Tisza	M.-Szeged	+ 023	V
	Passau	+ 210	V		Tisza-Ujlak	+ 020	V
	Bécs	+ 014	V		V.-Nagyeny	+ 026	V
	Pozsony	+ 197	V		Compa	+ 022	V
	Komárom	+ 233	V		Tokaj	+ 022	V
	Budapest	+ 172	V		Szolnok	+ 022	V
	Ercsi	+ 172	V		Csongrád	+ 022	V
	Paks	+ 105	V		Szeged	+ 014	V
	Mohács	+ 169	V		Tétel	+ 161	V
	Ujvidék	+ 163	V		Dees	+ 020	V
	Zimony	+ 204	V		Szalmon	+ 043	V
	Pancsova	+ 174	V		Látrány	+ 016	V
	Báza	+ 163	V		Munkács	+ 003	V
	Orsova	+ 023	V		Hódmező	+ 013	V
Dráva	Hohenau	+ 082	V		Bug	+ 030	V
	Zselma	+ 031	V		Bartha	+ 157	V
	Szered	+ 038	V		Endre	+ 157	V
	Eszékújvár	+ 038	V		Sajó	+ 157	V
	Sárvár	+ 033	V		Székely	+ 013	V
	Győr	+ 033	V		Berettyó	+ 013	V
	Zákány	+ 006	V		Sab. kőr.	+ 003	V
	Eszék	+ 206	V		Caccsa	+ 013	V
	M.-Szerdahely	+ 090	V		Nagyvárad	+ 025	V
	Zágráb	+ 113	V		F.-kőr.	+ 025	V
	Székely	+ 430	V		Fel. kőr.	+ 012	V
	Mitrovica	+ 276	V		Békés	+ 012	V
	Károlyváros	+ 151	V		B.-kőr.	+ 013	V
	Novi	+ 090	V		Gy.-Fehérv.	+ 013	V
	Banjaluca	+ 016	V		Arad	+ 116	V
	Doboj	+ 000	V		Makó	+ 010	V
	Zvornik	+ 000	V		K.-Kostály	+ 014	V
					Temesvár	+ 012	V
					Sápa	+ 012	V
					M.-Becsk.	+ 017	V

Jelek magyarázata: * = Jegenye; + = Ólajtölés; - = 9 alatti; < = áradás; > = apadás; ? = kétséges.

Megjegyzések: Csak Huztról és Ruttkáról jelentek keves csapadékok.

A Duna Passaustól Pozsonyig és Gombostól Ujvidékig apad, Komárom és Mohács, valamint Tisza és Orsova közt árad. Vízállásai oly magasak, hogy a hajók ott is sehol nincs 2-0 m.-nél kisebb vízmélység.

A Tisza általános jellege apadó, csak alsó szakaszán árad még kevéssé. Vízállása általában 1 fok magas.

A Dráva és Sáva apadnak.

CSALÁDI KRÓNIKA.

Orosz regény. (17)

Írta: DANILEVSZKI GERGELY.

— Kremencsugból, Kremencsugból, felelt jökedvűen Katalin, aki igen örült, hogy a részeg nem ismerte meg.

Potemkin, aki időközben bejött, egyre csak az öreg vörös képét és csillogó szemeit nézte.

— Régóta van már korcsmád? kérdezte Katalin.

— Mikor Pugacsevet elfogták, akkor elküldtem a fiamat a háboruba, magam meg itt telepedtem le és ezt a korcsmát rendeztem be magamnak. Hogy hány esztendeje? Azt számítsatok ki.

Pugacsev neve kellemetlenül érintette a társaságot. Potemkin ajkába harapott.

— Vannak gyerekeid? kérdezte a csárnyó.

— Egy fiam volt, az is meghalt. Már negyvenkét esztendeje.

— Hány éves vagy?

— Hány éves? Ismételte az öreg nevetve. Kilenczvennyolcz éves vagyok! Én még emlékszem rá, hogy hogyan vertük meg a svédeket Pultarvánál, és láttam Péter Alexejevics czárt is...

Nagy Péter czár neve általános esodálkozást keltett. Mind kíváncsian vették körül az öregot, sőt Potemkin oda is ment hozzá és leereszkedő mosolylyal megveregette a vállát.

— Beszélj, beszélj öreg! Hogy hívnak?

Az öreg szétterpeszkedett, majd elővette a belsőzsebéből nagy babos zsebkendőjét és letörülte arczáról az izzadtságot.

— Várjatok, kegyes jóakaróim, elfáradtam kissé. Nagyon keveset ülök egész nap, azért vagyok olyan fáradt. Gyalog mentem el a Dnyepriig, hogy láthassam a csárnyót. Szeretném tudni, hogy milyen? Hanem már elutazott... Igen, én mondom, hogy láttam Péter Alexejevics czárt, sőt beszéltem is vele, közvetlen azután, hogy a svédeket elkergettük és eltemettük halottainkat. Ninesen az uraságoknál pálinka? Feszám, a jó Isten tudja, hol jár s a kulcs nála van. Nekem egyáltalán nem is akar pálinkát adni, pedig az enyém.

— Kicsoda az a te Feszkiád? kérdezte Beszborodko.

— A eselédem! Ő méri ki a pálinkát és ő látja el a gazdaságot. Én már elgyöngültem, csak enni meg imádkozni tudok. Takaros lány a Feszka, csak az a kár, hogy a moszkovita legények nagyon is szeretik.

Helyet csináltak az öregnek és leültették.

— Hát hogy is esett az? kérdezte Katalin. Hogy láttad te Péter czárt?

A vén Hriczko még egy pohár pálinkát hozatott, amelyet gyorsan fölhajtott. Aztán Szuvarovhoz fordult, aki a háttérben tubakolt. Tubakot kért tőle s néhányat szippantván, beszélni kezdett. Beszborodko volt a tolmács.

— Akkor anyuskán, anyuskám, én akkor kozák voltam és Mazépa seregében szolgáltam. De nem maradtam mellette. A rettentő módon végbement váláskor hü maradtam a csárnyóhoz és nem pártoltam át Mazépához. Mikor a svédek bejöttek, én is beálltam a csatasorba alabárdommal meg puskámmal. Egyszer csak, se szólnak se beszélnek, hanem bizony ránk parancsolnak, hogy üssük a moszkovitákat és menjünk át a svéd seregbe. Mi azonban nem mentünk át, hanem egy „Fordulj!” szóval visszatértünk a táborunkba. Itt nagyban agyuztak már s miután egy kicsit falatoztunk, mi is hozzáfogtunk a tüzeléshez. Aztán utra keltünk és elmentünk Vorszklára, a lükoesini vidéken. Ott volt a csár is.

Mindenfelől lövöldöztek. Az oroszok előnyomultak, a svédek futottak. A csár meglátja távesővén át, hogy a folyó mellett állnak a svédek sátrai. Egy-kettőre odarugtattunk, szétzedtük a sátrakat, a svédeket meg mind a vízbe hajszoltuk. Azzal visszatértünk a csárhoz és vele együtt bejártuk a csataterét.

Halomszámra feküdtek a hullák, akárhova nézett az ember. Rettenetes látvány volt az! Aztán golyók, fegyverek, lovak, zászlók, mind egy-egy örületes chaosban.

A csár igen komor volt. Hosszu kaftán volt rajta, a lábán meg magas csizma, s az oldalán hatalmas kard lógott. Azután nagy gödröt ástak és beletemettek a halottjainkat.

Péter czár lehajtott fejjel állt a hosszú sir mellett. A pópák gyászalt énekeltek, a halomra nagy keresztet állítottak, s a csár magasra emelte a szent könyvet, melyre a svéd antikrisztus gunyból sakktaáblát füstetett. (A táborban játszottak is rajta.) A csár arczán könyek peregetek végig, mikor a profaniált szent könyvet kezébe vette, s csókjaival árasztván el az egész nép előtt, átadta a pópáknak, hogy szenteljék be újra.

A temetési szertartás után körülfogták a tábornokok, s az ő kíséretükkel végigjárta a sorokat és szemlét tartott fölöttünk. Mindenkihez volt néhány jó szava. Mi, kozákok, izgatottan vártuk, hogy ránk kerüljön a sor. Végre odaért. Mazéparól beszélt.

— Mazépa, szólt a csár, török földön van, de lesz rá gondom, hogy a kezeim közé kerüljön.

A csár kissé oldalt állott, épen velem szemben s a bajuszát pödörte.

— Hová való vagy, te vörös? kérdezte tőlem. Nagy vörös pófám volt és magas, széles legény voltam.

— Koidakba, felség, feleltem.

— Agyonlőttél legalább egy svédet?

— Hetet is, felség, mondtam diadalmasan, de egyszer megbotlottam, egy huszár megragadott hátulról és kivette a zsebkendőmet, amelyben a pénzemet tartottam. Gyálatos népség!

A csár nevetett és így szólt egy tábornokhoz, aki magasabb és szélesebb volt a többinél:

— Ennek a vörösnek igaza van. A svédek valóban elzüllött, alávaló nép! Ezt az ütközetet szépen megnyertük.

Ezután elbocsátottak bennünket, kozákokat. Mindenki arra ment, amerre akart. Sokáig, nagyon sokáig emlékeztünk még a csárra...

Vége-hossza sem volt a sok elbeszélésnek. A csárnyó sok-sok mindenfélét kérdezett még az öregtől és mohón hallgatott minden szót, amit az Péter czárról mondott. Potemkin agyában pompás eszme forrt ki ezalatt. Nem akarta, hogy nyomtalanul muljék el az az alkalom, amelyen Nagy Péter czár egy élő katonájával találkozott.

— Felséged! szólt a herczeg a csárnyóhoz. A Krimből visszajövet olyan színjátékot rendezek, amely méltó lesz az ország anyjához, a bölcs csárnyóhoz. Nagyszabásu harczi játék lesz az, amelyen két külön tábor eljátsza majd az áldott emlékü Nagy Péter pullavai ütközetét. A csapatok elrendezésének és a harc lefolyásának hitelessége okából magammal viszem ezt az öregot. Meg lehet bízni a szavában és igen jól is emlékszik mindenre.

Ugy is történt. Hriczko előtt nem tiltakolt tovább Katalin kiletét. A szegény majd megmerevedett a réműlettől. Aztán leborult Katalin előtt és kétségbeesetten kiáltotta:

— Anyuskám! Csárnyóm! Légy irgalmas hozzám! A csárnyó fölemelte az öregot, néhány barátságos szót mondott neki és átadta Beszborodkonak, hogy viselje gondját. Katalin észrevette, hogy a császár és a kíséret is nagyon érdeklődik az öreg iránt. Kérdezett tőle még egyetmást s mikor fölzállott kocsijába, megkérdezte tőle:

— Mondd, nagyapó, mi a kívánságod? Mindent megadok. Szólj, ne félj semmit.

Az öreg bámészkodva nézett az aranyos kocsikra, a ragyogó ruhájú utasokra és a sűrűgölgő szolgálhadra, majd kezeit összekulcsolva gondolatokba merült. — A mámor elszállt.

(Folytatás következik.)

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. október 27-én.

Table with multiple columns listing various securities, bonds, and exchange rates. Columns include 'Allampapírok', 'Záloglevelek', 'Elsőbbségek', 'Részvények', and 'Közeledési vállalatok'. Each entry lists the instrument name and its corresponding price in 'penz' and 'árú'.

Advertisement for Dr. GARAI ANTAL, a medical professional. Text includes: 'Nekünk bemutatott színtalan megbízható hiteles közönetet... TITKOS BETEGSÉGEKET...', 'Dr. GARAI ANTAL orvos, sebész-, szemész- és szülész tudor...', and 'NÉPSZERŰ UTMUTATÓ'.

Advertisement for 'Földbirtokosok figyelmébe. Az Országos Jelzálog Biztosítási Iroda Budapest, VII. Erzsébet-terület 15.' and 'Makulatura-papír olcsón kapható'.

1088—1898. szám. Fa-cladási hirdetmény. A földművelésügyi magy. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának folyó évi márczius hó 22-én 1111. sz. a kelt magas felhatalmazása folytán a következőkben közelebbről megjelölendő erdőrészekfakészlete fog folyó évi november hó 20-án a beszerzei m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében, zárt írásbeli ajánlatokutján megtartandó versenytárgyaal son eladatni. És pedig: 1. Az Alsó-Borgó II. és Gledény II. községi határrészekben fekvő, a „Nyegrisora“ völgyre hajló és annak felső katlanában kijelölt 619.34 kat. hold kiterjedésű vágásterület öt (5) év alatt teljesen befejezendő kihasználásnak feltétele alatt, holdanként kettőszázhusz (220) forint kikiáltási ár mellett. 2. A Les II. és Nagy-Ilva III. községi határrészekben fekvő és az Aranyos-Besztercze mellékvölgyét képező „Lala“ patak jobbpartján található és felismerhetően megjelölt 151.43 kat. holdkiterjedésű vágásterületek (3) három év alatt teljesen befejezendő kihasználásnak feltétele alatt, holdanként százhatvan (170) forint kikiáltási ár mellett. — Ezenkívül eladatnak ugyancsak a Lala völgyben köbméter szerint az előbb említett erdőrészek között lévő és a korábbi kihasználás alkalmával visszahagyott törzsek, valamint a Lala patak balpartján levő ugyancsak visszahagyott állabrészletek fakészletei, mintegy 20.000 darab törzs, mintegy 8000 m³ fatömegegél. Ezen köbméter szerint kihasználandó faanyag kikiáltási ára köbméterenként 1 forintban állapított meg. Ajánlatok az 1. és 2. alatt felsorolt erdőrészekre nézve külön-külön és együttesen is tehetők. Az ivenként 50 kros bélyeggel és ezenkívül az 1. alatt körülírt „Nyegrisora“ erdőrésze vonatkozólag, 13.600 forint bánatpénzzel; a 2. alatt felsorolt Lala-völgyi vágásterületekre és köbméter szerint értékesítendő fakészletekre vonatkozólag 3400 forint bánatpénzzel, illetőleg együttes ajánlatnál 17000 forint bánatpénzzel, vagy pedig ezen összegeknek valamely állami pénztárnál való letételét igazoló nyugtákkal ellátott zárt írásbeli ajánlatokban a holdanként méter szerint, illetve köbméterenként megajánlott vételár számjegyekkel és betűkkel is világosan kiírandó. Ajánlattevő ezenkívül határozottan kijelenteni tartozik, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és azoknak magát mindenben aláveti. A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi november hó 20-án a délelőtti 11 órájáig a beszerzei magy. kir. erdőigazgatósághoz annál inkább benyújtandók, mert elkésve beérkezett ajánlatok nem fogadják figyelembe vételét. Hasonlóképpen figyelmen kívül hagyatnak és a versenytől esznek oly ajánlatok is, amelyek az előbb megjelölt kellekekkel nem bírnak, vagy bánatpénzzel ellátva nincsenek. A beszerzei magy. kir. erdőigazgatóság egyúttal fentartja azt a jogát is, hogy a beérkezett ajánlatok közül a megajánlott ár magasságára való tekintet nélkül szabadon választhasson. Az árverési és részletes szerződési feltételek a beszerzei m. kir. erdőigazgatóságnál hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol a netalán kívánt felvilágosítások is megadhatnak. Beszerzei, 1898. évi szeptember hó 17-én. M. kir. erdőigazgatóság.

Bérleti hirdetmény. A magyar tanulmányi alap tulajdonához tartozó Veszprém vármegyébe Kenese és Vörös-Berény községek határában fekvő Fürdő, Mára, Hosszmező, Matacs és Akarattya nevű 2002 1562-1600 kataszt. hold kiterjedésű, művelési ágaira nézve a bérleti feltételekben részletezett urad. földbirtok a rajta levő gazdasági épületekkel együtt az alólírott minisztérium IX-ik ügyosztályában f. 1898. évi november hó 24-ik napján tartandó zárt ajánlatu verseny útján 1899. évi október hó 1-től 1914. évi szeptember hó 30-ig terjedő 15 évi időtartamra haszonbérbe fog adatni. A 2000 frt bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok a fent jelzet nap délelőtti 10 órájáig a minisztérium segédhivatali igazgatóságánál nyújtandók be. A részletes haszonbéri és versenytárgyalási feltételek a minisztérium segédhivatali igazgatóságánál és a somlyóvásárhelyi gazd. felügyelőségénél Somlyóvásárhelyen, a hivatalos órák alatt betekintheők. Budapesten, 1898. év október havában, A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumtól.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, péntek, 1898. október 28-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évi bérlet 175. Havi bérlet 20.
Először:

Don Pietro Caruso.

Színad 1 felvonásban. Írta: Bracco Roberto. Fordította: Rado Antal.
Személyek:

Don Pietro Caruso Gábányi Margherita, Isanya Tokók I. Fabrizio Falzón Horváth

Bűnhődés.

Színad 3 felvonásban. Írta Dumas Sándor. Fordította Festetics Andor.
Személyek:

Henry Dumant Gyenes Jean Alvarez Irányi Mathilde P. Markosy Jeanne, kis leánya Rudas T. Luceyenne Szász-vayné Szolga Nácizás
Kezdete 7 órákor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Évi bérlet 111. Havi bérlet 15.

A troubadour.

Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerette: Verdi. Szövegét írta: Cammerano Salsator. Összeállította: Nadaskay L.
Személyek:

Luna gróf Bek Leonora K. Koller Azucena, cigányné Hilgermann Manrico Perotti Fernando Szendrői Ines Berts M. Ruiz Dalnoki
Kezdete 7 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Először: Blaha Luiza asszony mint vendég

A nagyapó.

Eredeti népszínházi dalokkal 3 szakaszban. Írta Székelyi Ede. Zenéjét szerette Doppler Károly.
Személyek:

Peterdi Szabó A. Bojti Horváth Agnes, neje Siposné Zuzsi, leányuk Blaha L. Rafaela Blaha S. Kiss Tamás Gondos Anna, felesége Izsóné Gyula Kiss M. Nagy Jancsi Tollagi Esztári László, szolgálója Ujvári László Tornyai Rózi Vidoms Bába Deimé Péter Várnai
Kezdete 7 órákor.

Belégzési kurák

orr-, gége-, torok- és mellbetegeknek, gleichenbergi minta szerint berendezett

belégzési intézet József-körut 10.

Dr. Kifer gleichenbergi fürdőorvos szakkerü vezetése mellett Felvétel 10-12 és 3-4-ig. A felvett betegek a kurái a nap bármely szakában használhatják. 1492

BUTOROK

részletfizetésre

legjutányosabb áron

Ehrentreu és Fuchs

testvéreknél

Budapest, Teréz-körut 8.

A Kőbányai Király-Sörfőző

dr. Korányi és dr. Kéty egyetemi tanár urak által gyógyászati célokra ajánlott

„Góliát-Malátasöre

idegbajokban, vérszegénységű, emésztési zavaraknál, gyengeségű stb. kiváló sikerrel használhatók.

Legkellemebb üdítő-ital. Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

755. szám. 756. szám.

A végrehajtó.

Bolozat 3 felvonásban. Írták Svirane és Artus. Fordította dr. Bódis Izor.
Személyek:

Cheradame Hegedűs Octavie Ném L. Brocuel, ügyvéd Tapolczai Antoinette Molnár R. Langleito Szeregyi Pimporet Gyöngyi Kapitany Kazahóczy Cyprienus Deff E. Marianne Doross Zoile, szakácsné Makroczy Zsófia, szobalány Magyarai Pérszolgá Krasztosi Justine Munkácsy
Kezd 7 és fél órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

L. Komáromi Mariska asszony első fellépésével

A gésák

vagy Egy japán teaház története.

Énekes játék 3 felv. Írta Owen Hall. Ford. Fát J. B. és Makai E. Zenéjét szerette Sándor J.

Személyek

Reginald Szentmiklóssy Bronville Palásth Cunningham Karósy Grimston Odry Z. Downey Simon Bolton Beres Yun-Csi Sziklai Imári márti Boross Mimóza Komáromy Aranyvirág Bíkfi Bimbó Székely Aranyhárska Heben Iblayacska Gombaszögi
Kezdete 7 órákor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Náni.

Népszínházi 3 felvonásban. Írta Follinusz Aurél.
Kezdete 7 és fél órákor.

VÁROSLIGETISZÍNHŐR

Igazgató Feld Zsigmond.

Zárva.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Népszínház	Magyar Színház	színházjegy
Szombat	Pietro Caruso Bűnhődés	Faust	Aeneas papa	A szultán	Tíz év Bányák	Rozenkranz és Guldenstern
Vasárnap d. u	A velencei kalmár	—	Mozgó fényképek	Lili	Molnár és gyermeke	—
Este	Pietro Caruso Bűnhődés	A királymondta	Aeneas papa	A piros bugyelláris	Tíz év Bányák	—

Csak négy ár!

1¹/₂, 2¹/₂, 3¹/₂, 4¹/₂ frt páronként

Raktárak:

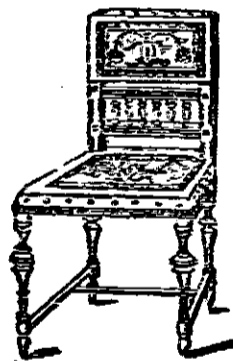
Budapest, Károly-körut 20. sz.,

Budapest, Andrássy-ut 2. sz.

Száz forintot

kap az, aki egy tisztességes, jó megjelenésű embert állásához juttat. Az illető beszél és ír magyar és német nyelven Elfogad bármilyen felügyelői, u azói, pénztárnoki, vagy hasonló állást. Címe a kiadóhivatalban, esetleges leveleket „Megbízható” jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Börszekipar és butorborsajtolás

KENDI A. BUDAPEST, V., Eszély-utca 2. az evang. iskola-épületben. Nagy raktár valódi börszekék és karosszékben, jóval olcsóbb áron mint eddig. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközölhetnek.

BUTOR

készpénzért ugyanígy

részletfizetésre

legjutányosabb áron kaphatók

GONDA S.

butorraktárban, VII. István-tér 7.

A nagy krach!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyják kiméltlenül és így egy nagy esztétikus-gyár készírtve lön egész készletét a munkacélok nagyon csekély megtérítése ellenében eladai. En nagyok felhatalmazva ezen meghízas korszerűsítésre. Ennek fogva mindenkinek megkötöm a következő tárgyakat csupán **frt 6.60** megtérítése ellenében, és pedig:

- 8 db legújabb asztali kész, valódi angol pengővel,
- 6 db amerikai szabadalmazott ezüst-évkönyv,
- 6 db amerikai szabadalmazott ezüst-évkönyv,
- 12 db amerikai szabadalmazott ezüst-kávékanalat,
- 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-fovesmérőt,
- 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tejmérőt,
- 2 db amerikai szabadalmazott ezüst-teljes-kehelyt,
- 6 db angol Victor-a-sisófa szét,
- 2 db feltűst kello asztali gyertyatartót,
- 1 térszót,
- 1 db legújabb cukorkintőt.

44 db összesen csak frt 6.60.

A fenti összes 44 tárgy e-előtt 40 forintbakerült és most ezek frt 6.60 minimális áron kaphatók; — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljes mérő, mely az ezüst-szint 25 évig megtartja, amiért jótállás vállalnak. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem szédélgesen

szól, mely szerint ezenről nyilvánosan kötelezem magamat mindenkinek, akinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatéríteni; és szíki se mulassza l ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgarnitúrát megneze, mely

menyegző és alkalmi

ajándékol minden jobb hártartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:

A. HIRSCHBERG'S

Hauptagentur d. vereinigte amer. Patent-Silber waarenfabriken.

Wien, II., Rembrandtstrasse 19/0 Telephon Nr. 7114.

Székítődés a vidékre utinnóttel vagy az összeg előlegez böküldésével. Tiszti por hozzá 10 krajczár. Csak a mellékelt végjeggyel valódi (egészsegi ércz).

Kivonat az elismerő iratokból: Küldeményt megkaptam s meg vagyok elégedve; kérek még egy küldeményt 6 frt 60 kréi. Kolozsvár, **Bárd Bányfő.**

A küldeményt megkaptam s azzal meg vagyok elégedve. Gaid, 1898. sept. 1. **O. Chotek-Gudenus gróf.**

A készlet l gaagyoib megelégedésel kaptam; kérek még egy nagyobb küldeményt. Budapest, II., Ró-utca 7. **Dr. Falkei Alajos,** cs. és kir. katonaeorvos.

MERCUR

bank- és váltóüzlet részvény-társaság

Budapest, V., Dorottya-utca 12.

A II. osztálysorsjáték főhuzásán

az általunk eladott sorsjegyek több mint

egy millió koronát nyertek.

Nálunk vásárolták

a 92044 sz. 600.000 koronás főnyereményt, a 92049 sz. 200.000 koronás főnyereményt, továbbá számos: 10.000, 5000, 2000, 1000 és 500 koronás nyereményt.

A rendkívüli szerencse folyán, mely vevőinket kíséri, oly tömegesen érkeznek hozzánk a rendelések e III. osztálysorsjátéka, melynek első huzása

folyó évi november 17-ikén és 18-án lesz,

hogy már csak rövid ideig leszünk képesek azoknak megfelelni.

A III. sorsjáték sorsjegyeinek ára:

Az első osztályra:	Mind a hat osztályra:
Egész sorsjegy . . . . . 6 frt — kr.	Egész sorsjegy . . . . . 80 frt.
Fél sorsjegy 3	Fél sorsjegy . . . . . 40 .
Negyed sorsjegy . . . . . 1 . 50 .	Negyed sorsjegy . . . . . 20 .
Nyolczad sorsjegy . . . . . 75 .	Nyolczad sorsjegy . . . . . 10 .

„MERCUR” Bank- és Váltóüzlet Részvénytársaság

Budapest, V., Dorottya-utca 12. szám.

